

Programma voor Gemeente Veldhoven

Wijzigartikel I

De tekst van het Programma voor Gemeente Veldhoven wordt vervangen zoals gegeven in Bijlage A van dit Besluit.

Artikel II

Dit programma treedt op 17 maart 2026 in werking.

Aldus vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Gemeente Veldhoven op 3 februari 2026.

Bijlage A Wijziging Programma voor Gemeente Veldhoven

Programma voor Gemeente Veldhoven

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voorzieningen vervullen een essentiële rol in het dagelijks leven van inwoners. Ze bieden ruimte voor ontmoeting, ondersteuning, ontwikkeling en ontspanning, en dragen daarmee bij aan sociale cohesie, gezondheid en gelijke kansen. Een goede spreiding van voorzieningen over Veldhoven is daarbij cruciaal: het zorgt ervoor dat alle bewoners toegang hebben tot de voorzieningen. Dit draagt bij aan leefbare buurten en minder druk op verkeer en vervoer waardoor Veldhoven prettiger is om in te wonen en te verblijven.

Om te zorgen voor een goed voorzieningenniveau in Veldhoven is in 2012 de Maatschappelijke Structuurvisie vastgesteld. Deze visie diende als toetsingsinstrument voor de aanwezigheid en spreiding van maatschappelijke voorzieningen. Deze visie is echter niet meer volledig actueel. Diverse ontwikkelingen vragen om een aangepaste en toekomstgerichte benadering. In Veldhoven vindt een schaa sprong plaats: de bevolking groeit snel en ook het aantal werknemers neemt fors toe. De samenstelling van de samenleving verandert door vergrijzing, internationalisering en steeds kleinere huishoudens. Deze ontwikkelingen leiden tot een groeiende en veranderende behoefte aan voorzieningen. De gemeente staat voor een aanzienlijke (binnenstedelijke) woningbouwopgave om voldoende woonruimte te creëren. Het zet de beschikbare ruimte onder druk: wonen, werken, ontmoeten en ontspannen moeten worden ingepast binnen een beperkt aantal vierkante meters. Al deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de Maatschappelijke Structuurvisie te actualiseren.

Met het Programma Voorzieningen brengen we in kaart hoe het huidige aanbod en de spreiding van voorzieningen zich verhouden tot de ruimtelijke en maatschappelijke dynamiek. Daarbij kijken we ook vooruit: welke trends en ontwikkelingen zijn er? En welke opgaven brengen nieuwe uitgangspunten, zoals de 15-minutenstad, met zich mee? Het Programma Voorzieningen biedt de basis om de voorzieningen goed af te stemmen op de groei en verandering van Veldhoven, met een strategische en samenhangende aanpak.

1.2 Doel

Het Programma Voorzieningen heeft als doel: het realiseren van een toekomstbestendige voorzieningenstructuur voor Veldhoven op basis van een onderbouwde ruimtelijke programmering. Om dit te bereiken biedt het programma ambities, referentierichtlijnen en een monitoringstool, als hulpmiddelen om voorzieningen te programmeren en op de juiste plek te positioneren. Zo ontstaat inzicht in de ruimteclaim van voorzieningen en wordt het mogelijk om weloverwogen beslissingen te nemen over het bestaande en toekomstige voorzieningenaanbod.

Door het programma actief in te zetten bij vraagstukken over voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen, wordt gewerkt aan een sterke, toegankelijke en evenwichtige voorzieningenstructuur in Veldhoven. Dit draagt bij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen zich thuis voelt en kan meedoen. Inwoners kunnen elkaar gemakkelijk ontmoeten en gebruikmaken van voldoende, goed gespreide en toegankelijke voorzieningen in hun eigen leefomgeving.

1.3 Aanpak

In voorliggend programma worden de ambities en referentierichtlijnen per voorziening benoemd. De referentierichtlijnen geven richting aan de omvang van de toekomstige voorzieningen. Daarnaast is een monitoringstool opgesteld, waarin de bestaande voorzieningen, de woningbouwplannen en de referentierichtlijnen zijn opgenomen. Hierdoor wordt zichtbaar op welke locaties in Veldhoven voldoende of juist onvoldoende voorzieningen aanwezig zijn. In deze monitoringstool houden we ook wijzigingen in het voorzieningenniveau en nieuwe gebiedsontwikkelingen bij.

Het Programma Voorzieningen is bewust opgezet als een raamwerk en richtlijn. Het is geen besluit over concrete ingrepen. Deze aanpak zorgt ervoor dat Veldhoven goed inzicht heeft in de ruimteclaim van voorzieningen, voorbereid is op veranderingen en de regie kan behouden. Door te werken vanuit een duidelijke structuur ontstaat samenhang tussen strategische keuzes en praktische uitvoering.

Onderstaand schema laat zien hoe deze structuur is opgebouwd. Bovenaan staan de ambities, zoals deze in voorliggend programma zijn geformuleerd (zie ook hoofdstuk 4). Deze ambities geven richting en sluiten aan bij de bredere kaders zoals verwoord in de Omgevingsvisie, Visie op Veldhoven en Visie op sociaal-maatschappelijke ontwikkeling. Deze visies vormen het fundament voor het Programma Voorzieningen. Het Programma Voorzieningen wordt vervolgens vertaald in beleid met concrete uitgangspunten en normen, zoals een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport en een IHP Onderwijs. De monitoringstool zorgt ervoor dat we grip houden op de uitvoering: we maken inzichtelijk of er voldoende voorzieningen zijn of dat we bij moeten sturen. Onderaan de piramide staan de projecten en concrete uitvoeringen, die continu worden getoetst aan het gemeentelijk beleid en het Programma Voorzieningen. Deze opbouw in de aanpak is essentieel om versnippering te voorkomen. Zonder een strategisch raamwerk ontstaan projecten los van elkaar, zonder samenhang of de juiste richting. Door programma, beleid, monitoring en uitvoering met elkaar te verbinden, ontstaat een toekomstbestendig systeem dat flexibel inspeelt op trends en ontwikkelingen. Zo blijft Veldhoven niet alleen voorbereid, maar ook in controle.

Figuur 1: Structuur Programma Voorzieningen

1.4 Programma onder de Omgevingswet

Het voorliggende programma is een vrijwillig programma als bedoeld in de Omgevingswet. Het vormt een nadere uitwerking van bestaande visiedocumenten, waaronder de Omgevingsvisie Veldhoven (zie ook paragraaf 3.1). De doelstellingen uit deze visie zijn in het programma vertaald naar een concretere aanpak voor het realiseren van een evenwichtige spreiding van voorzieningen binnen Veldhoven. Doordat het programma voortbouwt op de Omgevingsvisie en invulling geeft aan de daarin geformuleerde ambities, voldoet het aan de definitie van een vrijwillig programma. Met de vaststelling van dit programma vervalt de Maatschappelijke Structuurvisie uit 2012. Dit betekent niet dat we niets meer hebben overgenomen uit de oude Structuurvisie. Elementen die nog steeds relevant en toepasbaar zijn (zoals enkele ontwikkelingsprincipes, zie paragraaf 4.1), zijn opgenomen in dit programma.

1.5 Participatie

Op basis van de nota 'Participatie die aanspreekt' is een participatieproces doorlopen. Het doel van dit proces was om, in samenwerking met de interne organisatie en externe partners, relevante input op te halen voor de verdere uitwerking van het Programma Voorzieningen. Tijdens dit proces konden zowel de interne organisatie als externe partners hun inzichten en aandachtspunten aanleveren, die vervolgens zijn meegenomen. Het doorlopen van dit proces heeft daarnaast bijgedragen aan het creëren van voldoende draagvlak.

Externe partners zijn betrokken om advies en input te leveren. Er is bewust gekozen om het gesprek aan te gaan met verschillende partijen die een relatie hebben met die voorzieningen waarvan het beeld over de huidige situatie, trends of ambities nog niet volledig is. Met enkele externe partners, zoals onderwijs-

instellingen (in het kader van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs) en POZOB (over de huisvesting van huisartsen), is er voorafgaand aan het programma al overleg gevoerd en is er voldoende informatie beschikbaar.

Met de externe partners zijn interviews gehouden. Deze gesprekken hebben waardevolle inzichten opgeleverd over hun expertise, praktijkervaring en beleidsterrein. De input heeft bijgedragen aan een breed en goed onderbouwd beeld van de (maatschappelijke) opgaven en kansen die relevant zijn. Het programma geeft inzicht in het benodigde aantal van een bepaalde voorziening. Er wordt niet in aangegeven wat de invulling van deze voorziening vervolgens moet zijn. Het programma is de basis om beleid per type voorziening op door te kunnen ontwikkelen. Daarmee is het een hulpmiddel voor beleidsmakers. Om die reden is ervoor gekozen om in dit traject geen inwoners te betrekken.

Het bestuur is tussentijds geïnformeerd. Zo is de gemeenteraad tijdens de beeldvormende raadsvergadering van 16 september 2025 op de hoogte gebracht van de aanleiding, het doel, de aanpak en de planning.

1.6 Leeswijzer

Na de inleiding gaan we in de volgende hoofdstukken in op de uitgangssituatie, ambities en ontwikkelrichting voor voorzieningen in Veldhoven.

- In hoofdstuk 2 staat de afbakening van het Programma Voorzieningen centraal. Hierin gaan we in op welke typen voorzieningen worden meegenomen, wat de verzorgingsgebieden zijn en welke rol de gemeente vervult.
- Hoofdstuk 3 beschrijft het beleid, de huidige situatie en de demografische en marktontwikkelingen die (de behoefte aan) voorzieningen beïnvloeden. Ook brengen we het huidige voorzieningenaanbod in beeld.
- In hoofdstuk 4 staan de algemene ontwikkelprincipes en de ambities per thema centraal. Hierin wordt de koers beschreven: uitgangspunten die richting geven en concrete ambities voor zorg, welzijn, onderwijs, sport, cultuur, retail- en vrijetijdsvoorzieningen en openbare ruimte en groen.
- In hoofdstuk 5 zijn de Veldhovense referentierichtlijnen opgenomen. Deze functioneren als leidraad en indicatie van de extra behoefte aan voorzieningen voor 2040.
- Voor de praktische toepassing en uitvoering van de ambities en de referentierichtlijnen zijn in hoofdstuk 6 nuttige handvatten opgenomen en een stappenplan waarmee projecten en gebiedsontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd en gevolgd.
- Tot slot beschrijft het onderdeel borging en evaluatie in hoofdstuk 7 de aanbevelingen en het evaluatiekader om voortgang en effecten te toetsen.
- De bijlagen geven definities en de kwantitatieve onderbouwing van aanbod en behoefte voor 2025 en 2040.

2 Afbakening

In dit hoofdstuk staat de afbakening van het Programma Voorzieningen centraal: Waar gaat het programma wel en waar gaat het niet over? We staan eerst stil bij de voorzieningen waar dit programma betrekking op heeft en wat de bijbehorende verzorgingsgebieden zijn. Tot slot gaan we in op de verschillende rollen die we als gemeente hebben voor (het realiseren van nieuwe) voorzieningen.

2.1 Type voorzieningen

Binnen dit programma verstaan we onder voorzieningen de locaties waar inwoners, werknemers en bezoekers terecht kunnen om in hun behoeften te voorzien. We richten ons op de volgende thema's: gezondheid, onderwijs, welzijn, sport en bewegen, cultuur, groen en retail- en vrijetijdsvoorzieningen. Het programma omvat dus zowel maatschappelijke als de meer commerciële retail- en vrijetijdsvoorzieningen. Het kijkt daarbij niet alleen naar gebouwde voorzieningen, maar ook naar voorzieningen in de openbare ruimte, zoals speelplekken, sportvelden, parken en andere groene ontmoetingsplekken. Het programma gaat niet over voorzieningen op het gebied van energie, infrastructuur of bedrijven (muv retail- en vrijetijdsvoorzieningen).

In onderstaand schema zijn de verschillende voorzieningen, gegroepeerd naar thema, weergegeven:

GEZONDHEID	Huisartspraktijk en huisarts	ONDERWIJS	Kinderdagopvang	CULTUUR	Bibliotheek	RETAIL- EN VRIJETIJDVOORZIENINGEN	Supermarkt
	Tandartspraktijk en tandarts		Buitenschoolse opvang		Bioscoop		Detailhandel (food)
	Apotheek en apotheker		Gastouder		Museum		Drogist
	Verloskundigenpraktijk en verloskundigen		Basisonderwijs		Theater		Recreatieve winkel
	Fysiotherapiepraktijk en fysiotherapeuten		Voortgezet onderwijs		Muziekschool		Doelgerichte winkel
	Consultatiebureau		Speciaal onderwijs (SBO+SO+VSO)		Evenementenlocatie		Dranken
WELZIJN	Wijkaccommodatie	SPORT EN BEWEGEN	Sportthal & gymzaal	GROEN	Parken		Fastservice
	Gemeentehuis		Sportveld		Speelplek		Eten/restaurant
	Welzijnsorganisaties		Sport en bewegen in de openbare ruimte		Kinderboerderij		Hotel en andere overnachtingslocaties
			Overdekt zwembad				Commerciële recreatie

Figuur 2: Voorzieningen in Programma Voorzieningen Veldhoven 2025

Voor het merendeel van bovengenoemde voorzieningen wordt in dit programma een referentierichtlijn vastgesteld. Dit is echter niet altijd mogelijk, omdat een aantal voorzieningen vraagt om een 'kwalitatieve afweging'. Voor deze voorzieningen zijn kwalitatieve factoren of een initiatief vanuit de samenleving veel relevanter dan een referentierichtlijn. Voorbeelden hiervan zijn musea en evenementenlocaties.

2.2 Verzorgingsgebieden

Elke voorziening heeft een eigen verzorgingsgebied, dit is het gebied waar de meeste gebruikers of bezoekers vandaan komen en waarvoor de voorziening bedoeld is. We onderscheiden de volgende verzorgingsgebieden in dit programma:

- Buurniveau
- Wijkniveau
- Gemeentelijk niveau
- Regionaal niveau

Figuur 3: Verzorgingsgebieden

	PRIMAIRE ROL GEMEENTE VELDHOVEN			AFWEGING EN AFSTEMMING REGIO
VERZORGINGS- GEBIED VOORZIENING	 Buurtvoorzieningen	 Wijkvoorzieningen	 Gemeentelijke voorzieningen	 Regionale voorzieningen
OMSCHRIJVING VERZORGINGSGEBIED	Voorzieningen die vooral direct inspelen op de dagelijkse behoeften die vaak in elke buurt gevestigd zijn, op loopafstand bereikbaar zijn en zorgen voor verbinding.	Voorzieningen voor een grotere groep mensen bedoeld zijn en goed bereikbaar zijn, te voet of met de fiets. Deze voorzieningen bieden de essentiële diensten die bewoners regelmatig nodig hebben.	Zijn meestal centraal gelegen en worden door de hele gemeente gebruikt. Ze zijn bedoeld voor alle inwoners in de gemeente (en soms zelfs daarbuiten) en vervullen een bredere functie.	Deze voorzieningen trekken mensen uit meerdere gemeenten. Ze overstijgen de lokale schaal en zijn belangrijk voor de hele regio.
VOOR- BEELD	• Dranken (horeca) • Speelplek	• Basisschool • Apotheek • Supermarkt	• Zwembad • Voortgezet onderwijs • Bioscoop	• Middelbaar en hoger onderwijs • Museum

Voor verschillende voorzieningen geldt dat elke bewoner hier in zijn leven regelmatig of een bepaalde periode in hun leven veelvuldig gebruik van maakt. Denk hierbij aan een school, huisarts of supermarkt. Dit soort voorzieningen hebben veelal een verzorgingsgebied op het schaalniveau van een buurt of wijk. Andere voorzieningen vragen om een groter verzorgingsgebied, omdat zij minder regelmatig worden gebruikt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan cultuurinstellingen, sportfaciliteiten of specialistische zorg. Mensen zijn vaak bereid hiervoor verder te reizen. Voor een nadere toelichting over de verschillende verzorgingsgebieden, zie ontwikkelprincipe 2 in paragraaf 4.1.

In dit programma ligt de nadruk op de voorzieningen die primair een lokale functie hebben. Dus voor de buurten, wijken of de gemeente zelf. De voorzieningen die een regionaal verzorgingsgebied hebben, zijn voor Veldhoven zeker niet minder belangrijk, maar dienen in afstemming met de regio opgepakt te worden. Voorbeelden hiervan zijn het Maxima Medisch Centrum en het voortgezet en hoger onderwijs. Hiervoor

geldt dat de keuze voor de meest gunstige vestigingslocatie niet op het niveau van de gemeenten ligt, maar dat regionaal een integrale afweging wenselijk is. Zo ontstaat er ook op regionaal niveau voldoende aanbod en een goede spreiding van voorzieningen. Voorzieningen met een regionale functie vallen dus buiten de scope van voorliggend Programma. Hierover vindt afstemming plaats binnen de MRE (Metro-poolregio Eindhoven) en het SGE (Stedelijk Gebied Eindhoven).

2.3 Rol van de gemeente bij voorzieningen

We hechten grote waarde aan het versterken van de sociale structuur en zien hier een belangrijke rol voor onszelf weggelegd. Van oudsher hebben we verschillende maatschappelijke accommodaties in eigendom. De gemeente zorgt voor het groot onderhoud en behoud van de accommodaties. Ook zijn we verantwoordelijk voor de verhuur van gemeentelijk vastgoed. Voor een groot deel van de voorzieningen ligt er echter geen primaire rol bij de gemeente, maar is een stimulerende of faciliterende rol soms wel essentieel om de voorzieningen te realiseren. De rol van de gemeente is dan ook niet hetzelfde voor elk type voorziening.

Voorbeeld

Ten aanzien van onderwijshuisvesting heeft de gemeente een wettelijke taak om voldoende onderwijscapaciteit te realiseren en te bekostigen. Rondom eerstelijnszorg heeft een gemeente deze rol niet. Vanwege het maatschappelijk belang van deze voorzieningen kan de gemeente hierin wel besluiten een andere rol te spelen dan wettelijk is bepaald door bijvoorbeeld een faciliterende of stimulerende rol te pakken.

Er kan door de gemeente voor een meer passieve of actieve rol worden gekozen als het gaat om het realiseren van voorzieningen. Van passief naar actief zijn de volgende rollen te onderscheiden:

- **Richting geven:** We geven richting aan keuzes van (ontwikkellende) partijen, bijvoorbeeld via gerichte communicatie en beleidsinstrumenten.
- **Verbinden:** We versnellen processen door partijen met elkaar te verbinden en samenwerking te stimuleren. Een voorbeeld hiervan is het uitbreiden van bestaande voorzieningen. Door in gesprek te gaan met eigenaren creëren we kansen om bestaande locaties efficiënter te benutten.
- **Reguleren:** We sturen op de mogelijkheden d.m.v. juridisch-planologische instrumenten zoals het omgevingsplan.
- **Stimuleren:** We nemen een actieve (financiële) rol door kosten of risico's voor andere partijen (in)direct te verlagen, en zo ontwikkelingen te stimuleren.
- **Proactieve regie (zelf doen):** Bij een proactieve rol nemen we als gemeente zelf de regie, waarbij we de ontwikkelrol op ons nemen en het eigendom beheren.

Als gemeente hebben we meestal een richtinggevende, verbindende of regulerende rol bij de programmering (van voorzieningen) in gebiedsontwikkelingen, oftewel faciliterend. Voor de voorzieningen waar we een wettelijke taak hebben (onderwijs en bibliotheek) is een meer (pro-) actieve rol noodzakelijk.

3 Beleid en huidige situatie

Een Programma Voorzieningen staat niet op zichzelf. In dit hoofdstuk geven we inzicht in de bestaande visies en beleidskaders van de gemeente Veldhoven die van belang zijn voor het voorzieningenniveau van onze gemeente. Daarnaast geven we een beeld van het huidige voorzieningenaanbod en de toekomstige behoefte aan voorzieningen (aantal inwoners en de verschillende gebruikers) in Veldhoven.

3.1 Visie en beleid

We hebben onze koers en ambities de afgelopen jaren in verschillende visies vastgelegd. Denk aan de Visie op Veldhoven (Groeidend en Trots) uit 2025, de Omgevingsvisie Veldhoven (Stad van dorpen in het hart van Brainport) uit 2024 en de Visie op sociaal maatschappelijke ontwikkeling in Veldhoven (Samen (goed) voor elkaar!) uit 2024. De belangrijkste ambities en kaders over voorzieningen uit deze drie visies vatten we hier samen. Vervolgens gaan we ook nog in op de essentie van andere thematische beleidskaders die raken aan dit Programma Voorzieningen.

Visie op gemeente Veldhoven (Groeidend en Trots) - 2025

Vanwege de groei van het aantal woningen en inwoners is er extra behoefte aan voorzieningen. In lijn met de 'Visie op Veldhoven (Groeidend en Trots 2025)' is het essentieel dat de groei in balans plaatsvindt.

We hanteren de kwaliteit van leven als sturend principe op de langere termijn. Al onze keuzes moeten onder de streep positief bijdragen aan een betere kwaliteit van leven, een betere kwaliteit van de leefomgeving en een betere kwaliteit van de samenleving in Veldhoven.

Op de kortere termijn is dit nog te ambitieus. We zetten in het 'hier en nu' daarom in op het zo goed mogelijk realiseren van de groei, in het licht van de in de regio gemaakte afspraken over bijvoorbeeld woningbouw, werkgelegenheid en infrastructuur. Zo goed mogelijk betekent hier 'verstandig', we doen wat mogelijk is met oog voor de toekomst en met oog voor behoud en versterking van de kwaliteit van leven in Veldhoven.

In de visie staat brede welvaart centraal: de groei mag niet ten koste gaan van het fijne leefklimaat dat Veldhoven nu kenmerkt. Brede welvaart houdt in dat het welzijn van mensen niet alleen wordt gemeten aan de hand van economische indicatoren zoals inkomen of werkgelegenheid, maar ook aan de kwaliteit van leven. Dit omvat aspecten zoals gezondheid, onderwijs, sociale cohesie en persoonlijke ontwikkeling. Een brede welvaart benadering erkent dat welzijn afhankelijk is van een veelvoud aan factoren die allemaal met elkaar verbonden zijn. De focus ligt op het bevorderen van zowel fysieke als mentale gezondheid. Naast zorg en ondersteuning voor hulpvragen is er ook aandacht voor preventie; gezonde leefstijl, gezonde omgeving, gezondheid en welzijnsbevordering. Iedereen moet gelijke toegang hebben tot zorg, ongeacht inkomen of (culturele) achtergrond. Sociale cohesie en sociale netwerken zijn in deze benadering essentieel. Iedereen, ongeacht achtergrond, moet volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Voor voorzieningen in de Visie op Veldhoven is ook de relatie met de 15 minuten stad gelegd. Omdat ook deze bijdraagt aan de brede welvaart in de vorm van o.a. ontmoeting en gezondheid. We willen daarom het volgende bereiken en behouden:

- Behoud van het huidige (basis-)voorzieningsniveau (in relatie tot het aantal inwoners)
- Goede verbinding van Veldhoven en de Veldhovenaren met de (bovenlokale) voorzieningen in Eindhoven en de regio;
- Een hoogstaand voorzieningenaanbod in de regio als onderdeel van een concurrerend woon-, werk- en leefklimaat;
- Een optimaal sport- en beweegklimaat, dat mensen uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde levensstijl. Het doel is dan ook: 'Alle Veldhovenaren in beweging'.

Vanuit dit perspectief is het belangrijk dat we als gemeente inzicht hebben in hoe de voorzieningen mee moeten groeien met de bevolkingsgroei en de veranderende samenstelling van de bevolking.

Omgevingsvisie Veldhoven (Stad van dorpen in het hart van Brainport) - 2024

Het ruimtelijk DNA van Veldhoven is in de omgevingsvisie (2024) omschreven. De gemeente Veldhoven kent een rijk historisch wegenspatroon dat tot op de dag van vandaag zichtbaar is, zowel tussen de vier oude dorpen Oerle, Zeelst, Meerveldhoven en Veldhoven-dorp, als in het buitengebied. De lintbebouwing die de dorpen verbindt, is kenmerkend voor de stedenbouwkundige opbouw van de gemeente. Veldhoven is een mix van oude dorpskernen en nieuwbouwwijken. Naast het Citycentrum vervullen de dorpskernen van Oerle, Zeelst, Meerveldhoven en Veldhoven-dorp nog altijd een centrumfunctie met winkels en/of horecavoorzieningen. Voor veel andere voorzieningen zoals cultuur is het Citycentrum een belangrijk cluster.

In de omgevingsvisie is de ambitie opgenomen van een inclusieve samenleving waarin iedereen zich thuis voelt en kan participeren. Hierbij geldt als uitgangspunt dat mensen elkaar makkelijk kunnen ontmoeten en er voldoende voorzieningen zijn die beschikbaar en toegankelijk zijn voor iedereen. Het is daarom van belang dat Veldhoven een evenwichtige spreiding van voorzieningen heeft en nastreeft. De dagelijkse boodschappen kun je nog steeds om de hoek halen. Het Citycentrum bruist als levendig en hoogwaardig voorzieningenhart en ook de dorpskernen hebben een belangrijke functie voor de levendigheid, ontmoeting en evenementen. Daarnaast is het essentieel dat ook andere voorzieningen 'om de hoek' liggen. Elkaar ontmoeten, zorg ontvangen, les krijgen en de boodschappen doen: voorzieningen moeten voor iedereen toegankelijk zijn, bij voorkeur via een actieve vorm van mobiliteit (wandelen en fietsen).

Visie op sociaal maatschappelijke ontwikkeling in Veldhoven (Samen (goed) voor elkaar!) – 2024

De visie op de sociaal maatschappelijke ontwikkeling in Veldhoven heeft als doel een duidelijk beeld te geven van de toekomst van de samenleving op sociaal vlak. De doelstelling van deze visie is: "In 2040 is Veldhoven een inclusieve, gezonde, zelf- en samen redzame gemeenschap, waar inwoners zich thuis

voelen, waar iedereen mee kan doen en zich kan ontwikkelen." De gemeente richt zich op drie sociale pijlers die gezamenlijk bijdragen aan het bereiken van het toekomstbeeld:

1. We gaan uit van (en stimuleren) de zelf- en samenredzaamheid van inwoners
2. We investeren in een sterke sociale cohesie en sociale basis
3. Er is een vangnet voor wie dat nodig heeft

De rode draad is: preventief werken en normaliseren. Preventief werken zorgt ervoor dat problemen worden voorkomen of in een vroeg stadium worden aangepakt. Normaliseren draagt bij aan de gedachte dat veel uitdagingen in het leven normaal zijn en binnen de eigen kracht van inwoners of de sociale basis kunnen worden opgelost. Het bevorderen van zelfredzaamheid is een belangrijk aspect van brede welvaart, maar dit moet wel gepaard gaan met passende ondersteuning en het toegang bieden tot voorzieningen zoals sport, groen en cultuur. De gemeente wil realiseren dat de interventies en maatregelen niet alleen gericht zijn op het oplossen van problemen, maar ook bijdragen aan het verbeteren van de algehele levenskwaliteit van alle inwoners.

Overige relevante beleidsdocumenten

Naast de belangrijkste ambities en kaders uit bovengenoemde visies, hebben we bij het opstellen van het Programma Voorzieningen breed gekeken naar het bestaande beleid van de gemeente Veldhoven. In hoofdstuk 4 vertalen we ons beleid naar een aantal algemene ontwikkelprincipes en naar de ambities per type voorziening. Hierbij is ook rekening gehouden met de volgende beleidsstukken:

Mobiliteitsprogramma Veldhoven 2040 (2025)

Met de Mobiliteitsvisie 2040 heeft de gemeente de koers uitgezet om Veldhoven bereikbaar en leefbaar te houden. De wijze waarop de gemeente dit gaat doen is uitgewerkt in het Mobiliteitsprogramma en volgt onder andere het STOMP-principe en het principe van de 15 minuten stad. Het STOMP-principe betekent dat we eerst kijken of je een plek te voet kunt bereiken (stappen). Daarna kijken we naar fietsen (trappen) en vervolgens naar openbaar vervoer, deelmobiliteit en de privéauto. Daarnaast is er ook aandacht voor doelgroepen en gedrag.

Het idee van de 15 minuten stad komt vanuit stedelijke planning; het gaat ervan uit dat de belangrijkste voorzieningen gemakkelijk bereikbaar moeten zijn binnen een 15-minuten wandeling of fietstocht. Zo is het niet nodig om voor dagelijkse behoeften met de auto te moeten reizen, en ontstaat er ruimte in de stad voor bijvoorbeeld meer ontmoetingsplekken of vergroening. Daarnaast nodigt dit uit tot bewegen en hoeft je geen auto te hebben of een OV-reis te betalen voor je dagelijkse levensonderhoud.

Het 15-minutenstad principe werkt niet overal hetzelfde. In Veldhoven hebben we verschillende gebieden: het centrum, de woonwijken en het buitengebied. Het wonen en werken in deze gebieden vragen om een verschillende aanpak. Ook maakt 15 minuten lopen of fietsen een groot verschil in de afstand die je kunt afleggen. Voor sommige bestemmingen is het belangrijker dat je er snel bent, voor andere is een langere reistijd prima.

Detailhandels- en horecavisie gemeente Veldhoven (2024)

Er wordt gestreefd naar een mix van functies in het centrum, waaronder: (dag)horeca, supermarkt en maatschappelijke dienstverlening. Hierbij is het Citycentrum het 'hart' van Veldhoven voor alle inwoners met een breed pakket aan voorzieningen. Daarnaast zijn er enkele bijzondere voorzieningenconcentraties met eveneens een belangrijke lokale ontmoetingsfunctie, zoals het centrum van Veldhoven-dorp (Kromstraat) en het centrum van Zeelst. In de Kromstraat en Zeelst is met name ook avond- en nachthoreca aanwezig, waarbij de wens bestaat om het Citycentrum meer te laten bruisen door hier meer daghoreca en terrassen te laten vestigen.

Naast deze centra zijn er enkele kleinere wijkcentra die primair voorzien in de dagelijkse boodschappen en een lokale ontmoetingsfunctie vervullen (zoals Mira, 't Look, Heikant). Deze zijn belangrijk voor de bereikbaarheid van voorzieningen dichtbij inwoners. Door het clusteren van voorzieningen wordt combinatiebezoek gestimuleerd.

Duurzaamheidsagenda 2040 – Duurzaam denken en doen (2025)

Een groene, vitale en veilige leefomgeving in Veldhoven is van belang voor de gezondheid en het welzijn van onze inwoners van nu én toekomstige generaties. Groenvoorzieningen, schone lucht, klimaatbesten-

dige maatregelen en een veilige openbare ruimte dragen hier in belangrijke mate aan bij. Daarnaast speelt duurzame mobiliteit – zoals fietsen, openbaar vervoer en deelvervoer – een cruciale rol in het bereikbaar houden van (maatschappelijke) voorzieningen voor iedereen. Het duurzaamheidsbeleid levert een waardevolle bijdrage aan een inclusieve samenleving, onder andere door te investeren in energiezui-nige en toegankelijke gebouwen. Samen met onze partners nemen we onze verantwoordelijkheid, zodat ook maatschappelijke voorzieningen bijdragen aan een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.

Kadernota Focus op alle jeugd (2017)

In de kadernota Focus op alle jeugd is een aantal doelstellingen opgenomen voor voorzieningen voor kinderen en jongeren. Kinderen kunnen in de directe woonomgeving naar een voorschoolse voorziening en het basisonderwijs en er zijn voldoende keuzemogelijkheden voor ouders. Daarnaast is vastgesteld dat er in alle wijken een gevarieerd aanbod aan speel- en ontmoetingsplaatsen is, met mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik. De leefomgeving nodigt uit en daagt uit tot spelen en ontdekken. Alle kinderen moeten in de gelegenheid zijn om op een voor hen passende wijze deel te nemen aan sport, cultuur en verenigingsleven, ongeacht hun (financiële) achtergrond, hun lichamelijke of geestelijke ge-steldheid.

Woon(zorg)visie 2023 – 2027 (Goed wonen in een groeiend Veldhoven)

In de woon(zorg)visie is niet enkel aandacht voor een toekomstbestendige en passende woningvoorraad, want goed wonen gaat ook over goed samenleven in wijken en buurten. Elkaar ontmoeten, elkaar kennen, elkaar helpen als dat nodig is. We streven naar zoveel mogelijk diversiteit in wijken, met aandacht voor een goede integratie en inclusie: iedereen kan meedoen in Veldhoven. Daarom willen we een goed woon- en leefklimaat, o.a. door middel van voldoende ontmoetingsplekken, binnen en buiten. Een goede spreiding van (o.a. eerstelijns-) voorzieningen is belangrijk om zo lang mogelijk zelfstandig wonen te fa-ciliteren, ook voor (zeer) kwetsbare doelgroepen. Naast ontmoetingsplekken is ook aandacht nodig voor toegankelijkheid, mobiliteit, gezondheid en beweging en veiligheid.

Lokale Inclusie Agenda - Iedereen doet mee! Samen bouwen aan een inclusief Veldhoven (2025)

De Lokale Inclusie Agenda is een uitvoeringsagenda waarin beschreven staat hoe wij toewerken naar een samenleving waarin iedereen kan deelnemen. De inclusie-agenda richt zich op het bieden van gelijke kansen aan alle inwoners, ongeacht leeftijd, achtergrond of beperking. Een belangrijk speerpunt in de Lokale Inclusie Agenda is de toegankelijkheid van voorzieningen. Gebouwen, openbare ruimtes en infor-matie moeten voor iedereen bereikbaar en bruikbaar zijn. Nieuwe gemeentelijke voorzieningen worden direct toegankelijk ingericht, terwijl bestaande voorzieningen stapsgewijs worden verbeterd. Een goede spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen is belangrijk om inclusie te faciliteren. Integrale samen-werking met verschillende gemeentelijke afdelingen, (ervaringsdeskundige) inwoners en maatschappe-lijke organisaties is daarbij essentieel. Proactief vanaf de eerste (beleids)ontwikkeling, tot en met de toets van de feitelijke situatie op bruikbaarheid en toegankelijkheid.

3.2 Huidige situatie

De visies en het bestaande beleid dienen als leidraad voor toekomstige gebiedsontwikkelingen en het aanbod van voorzieningen. Het huidige aanbod van voorzieningen in Veldhoven is de basis en het uit-gangspunt voor het programma. In deze paragraaf brengen we de huidige situatie in kaart. We geven inzicht in het aantal vierkante meters en het aantal locaties die de verschillende typen voorzieningen nu innemen. Daarnaast gaan we in op de ruimtelijke spreiding van deze voorzieningen.

Het huidige aantal voorzieningen en ruimteclaim

Voorzieningen zijn er in veel verschillende vormen en maten. Alle voorzieningen die meegenomen worden, hebben samen een totaal ruimtebeslag van ruim 2,6 miljoen vierkante meter, verspreid over bijna 800 locaties (mei 2025). Per type voorzieningen kunnen het aantal voorzieningen en de omvang ervan sterk variëren. Zowel in aantal locaties als in de ruimteclaim zijn de retail- en vrijetijdsvoorzieningen en groenvoorzieningen de grootste thema's.

De hoeveelheid voorzieningen, de ingenomen ruimte (meters), locaties en de exacte invulling is continue in beweging. Door trends en ontwikkelingen kan het aanbod veranderen, bijvoorbeeld omdat er een an-dere behoefte is aan voorzieningen of vanwege ontwikkelingen in de markt.

De spreiding van voorzieningen over Veldhoven

Voor een aantal voorzieningen zien we een duidelijke concentratie in en rondom het Citycentrum, en in mindere mate rondom de Kromstraat (Veldhoven-dorp). Met name voor retail- en vrijetijdsvoorzieningen en culturele voorzieningen geldt dat het grootste deel van het aanbod in deze centrumgebieden gevestigd is. Dit is ook in lijn met o.a. de ambitie in de omgevingsvisie, maar ook de clusterambitie die onder meer in de Detailhandels- en horecavisie is opgenomen.

Voor diverse andere voorzieningen zien we een meer verspreid beeld. Onderwijs en groen (waaronder speelplekken) zijn goed verspreid over de gemeente aanwezig. Uiteraard bevindt een groot deel van de voorzieningen zich binnen de bebouwde kom en binnen woonwijken. Voor de meeste voorzieningen geldt dat deze zich nabij hun doelgroep bevinden en dat er een bepaalde massa aan gebruikers nodig is. Enkele retail- en vrijetijdsvoorzieningen zijn buiten de bebouwde kom gevestigd: meestal horeca en overnachtingslocaties.

3.3 Veldhoven in beweging: groei, diversiteit en veranderende behoeften

Veldhoven is volop in ontwikkeling. Het aantal inwoners groeit gestaag, en daarmee ook de vraag naar voorzieningen. Deze groei komt vooral voort uit binnenstedelijke woningbouwprojecten, waarbij nieuwe woonvormen ontstaan in en rond het Citycentrum, de Sterk Stedelijke Structuur en De Run. Eind 2025 telt Veldhoven bijna 48.000 inwoners, en naar verwachting stijgt dit aantal tot ongeveer 59.000 in 2040 (gemeentelijke prognose). De stedelijke structuur rondom het centrum wordt versterkt met compacte woningen, goede ov-verbindingen en een concentratie van voorzieningen.

Een opvallende ontwikkeling is de toename van internationals in Veldhoven, grotendeels verbonden aan de aanwezigheid van ASML. Deze groep vormt een steeds groter deel van de bevolking en brengt nieuwe dynamiek in de gemeenschap met zich mee. De groep internationale werknemers is divers en heeft daarmee ook verschillende behoeften, die nauw samenhangen met hun toekomstperspectieven. Ook de groep vluchtelingen doet een beroep op voorzieningen, zoals zorg en onderwijs. Door de groei van het aantal internationals neemt de totale vraag naar voorzieningen zoals onderwijs, zorg en horeca toe. Internationals hebben daarnaast vaak andere leefgewoonten, voorkeuren en verwachtingen ten aanzien van hun woonomgeving. De uitdaging ligt in de segmentering en programmering van de voorzieningen: het aanbod moet divers en inclusief zijn, zodat ook internationals zich thuis voelen. Dit uit zich bijvoorbeeld in de behoefte aan supermarkten met producten uit het land van herkomst, internationale horeca, of een andere manier van gebruik van openbare ruimte—zoals het belang van ontmoetingsplekken, speelvoorzieningen of sportfaciliteiten die aansluiten bij hun cultuur. Denk ook aan de behoefte aan tweetalig onderwijs, sportclubs met internationale oriëntatie, of culturele evenementen met een internationale culturele programmering.

Naast de groeiende groep internationals heeft Veldhoven te maken met vergrijzing van de inwoners. Binnen de groep 65-plussers neemt het aandeel 80-plussers snel toe, een ontwikkeling die bekend staat als dubbele vergrijzing. Deze ouderen wonen steeds langer zelfstandig, wat vraagt om passende woningen en toegankelijke voorzieningen dichtbij huis. Denk aan zorgpunten, ontmoetingsplekken en veilige, goed bereikbare openbare ruimte.

Tot slot zijn ook werknemers een belangrijke doelgroep voor voorzieningen in Veldhoven. Zij maken gebruik van voorzieningen rondom hun werkdag, zoals horeca, cultuur en groen. Hoewel ze ook buiten Veldhoven wonen, zorgen ze lokaal voor extra vraag, vooral in en rond bedrijventerreinen.

Kortom, Veldhoven ontwikkelt zich tot een diverse, dynamische gemeente waarin de groei van inwoners, internationals, ouderen en werknemers vraagt om een slimme, inclusieve en toekomstgerichte inrichting van voorzieningen.

4 Algemene ontwikkelprincipes en de ambities per thema

In dit hoofdstuk zijn de verschillende uitgangspunten die in ons bestaand beleid zijn vastgesteld, vertaald in een aantal specifieke ontwikkelprincipes voor voorzieningen. Deze hebben we in beeld gebracht in paragraaf 4.1. In paragraaf 4.2 gaan we in op de ambities per voorzieningenthema.

4.1 Algemene ontwikkelprincipes

De druk op de beschikbare ruimte in Veldhoven is groot. Niet elke voorziening kan of hoeft daarom fysiek binnen vastgoed te worden opgelost. Het is belangrijk om bij de ontwikkeling van voorzieningen eerst na te denken over alternatieve benaderingen. Zijn er bijvoorbeeld slimme technologische oplossingen mogelijk? Kunnen functies worden gecombineerd? Is regionale afstemming een optie?

Pas wanneer blijkt dat dergelijke alternatieven niet volstaan, is het zinvol om fysieke ruimte te reserveren. In dat geval hanteren we een aantal ontwikkelprincipes. Deze principes zijn deels gebaseerd op eerdergenoemde visies en beleidsdocumenten. Daarnaast hebben we de nog actuele uitgangspunten uit de Maatschappelijke Structuurvisie uit 2012 overgenomen.

In deze paragraaf worden de ontwikkelprincipes behandeld die voor álle typen voorzieningen gelden. Specifieke ambities en uitgangspunten voor bepaalde voorzieningenthema's komen in paragraaf 4.2 aan de orde.

Ontwikkelpincipe 1. Voorzieningen die verbinden: toegankelijk voor iedereen

Voorzieningen worden ontworpen en ingericht met toegankelijkheid als uitgangspunt, zodat iedereen – ongeacht achtergrond, leeftijd of eventuele beperking – de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan het sociale leven. Door fysieke en sociale drempels weg te nemen, ontstaan plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, zich welkom voelen en verbonden raken met hun omgeving. Dit versterkt de sociale cohesie en draagt bij aan een inclusieve samenleving. Dit geldt in het bijzonder voor voorzieningen waar ontmoeting centraal staat, zoals voor wijkaccommodaties. De gemeente vindt het belangrijk dat deze een open inloofunctie hebben en een breed aanbod aan activiteiten bieden. Ook voor andere voorzieningen geldt toegankelijkheid als uitgangspunt. Een sterk voorzieningennetwerk zorgt ervoor dat iedereen in de gemeente mee kan doen: elkaar ontmoeten, zorg ontvangen en boodschappen doen. Door voorzieningen zo veel mogelijk te realiseren in samenspraak met inwoners, maatschappelijke organisaties en/of marktpartijen versterken we het draagvlak en het gebruik.

Ontwikkelpincipe 2. Voorzieningen in balans: dichtbij waar het nodig is

De gemeente Veldhoven streeft naar een evenwichtige spreiding van voorzieningen, zodat inwoners binnen een redelijke afstand gebruik kunnen maken van wat zij nodig hebben. Elke voorziening heeft een eigen doelgroep en bijbehorende reisbereidheid van klanten: een huisarts of speelplek wordt bij voorkeur dicht bij huis bezocht, terwijl een zwembad of bioscoop op een langere afstand gelegen mag zijn. Vanuit het principe van de 15 minuten stad is het wenselijk dat de basisvoorzieningen als de supermarkt, apotheek en huisarts voor zoveel mogelijk mensen lopend of met de fiets te bereiken zijn. Daarnaast is het van belang dat bepaalde voorzieningen goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Bij de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen moet daarom steeds zorgvuldig worden afgewogen of een goede ontsluiting met het openbaar vervoer voor de betreffende voorziening essentieel is.

Om een goede spreiding van voorzieningen in Veldhoven te waarborgen, hanteren we drie niveaus: buurt, wijk en gemeente. Elk niveau heeft een eigen verzorgingsgebied en bijbehorende afstandsnorm, gebaseerd op het principe van de 15-minutenstad. Dit principe gaat uit van het idee dat bewoners hun dagelijkse voorzieningen binnen korte afstand kunnen bereiken, bij voorkeur te voet of per fiets.

- **Buurtvoorzieningen** Iedere bewoner moet in zijn eigen buurt toegang hebben tot deze voorzieningen. We hanteren hiervoor een maximale afstand van 400 meter, wat overeenkomt met ongeveer 5 minuten lopen.
- **Wijkvoorzieningen** Voorzieningen op wijkniveau mogen zich in de eigen wijk of in een aangrenzende wijk bevinden. De richtafstand hiervoor is 800 meter, wat neerkomt op ongeveer 10 minuten lopen of 3-4 minuten fietsen. Dit zorgt ervoor dat bewoners ook voor wijkvoorzieningen een korte en haalbare route hebben.
- **Gemeentelijke voorzieningen** Deze voorzieningen hebben een groter verzorgingsgebied en trekken gebruikers uit de hele gemeente. Wij vinden het belangrijk dat er minimaal één van deze voorzieningen binnen de gemeentegrenzen aanwezig is, bij voorkeur op een goed bereikbare, centrale locatie. Voor dit niveau hanteren we de harde gemeentegrens als uitgangspunt.

Door deze indeling zorgen we ervoor dat alle inwoners van Veldhoven toegang hebben tot de juiste voorzieningen op een passende afstand, waarbij nabijheid en bereikbaarheid centraal staan.

Een evenwichtige spreiding betekent niet dat elke buurt of wijk hetzelfde aanbod moet hebben. Het aanbod wordt afgestemd op de kenmerken en behoeften van het gebied. Niet overal hoeft en kan hetzelfde aanbod worden gerealiseerd: een wijk met veel inwoners beschikt over meer voorzieningen dan een wijk met weinig inwoners; in wijken met meer ouderen zijn meer zorg- en welzijnsvoorzieningen nodig zijn; en bewoners van het landelijk gebied zullen vaak iets verder moeten reizen. Daarnaast moet er altijd gekeken worden naar de omgeving. Wat is daar al gevestigd, wat zijn de bezettingsgraden en kan een deel van de behoefte hier worden opgevangen? Het is niet wenselijk ergens een voorziening te realiseren, terwijl er op korte afstand een passend alternatief is.

Ontwikkelpincipe 3. Voorzieningen gebundeld: samenwerken in clusters

Waar mogelijk worden voorzieningen geclusterd en gecombineerd, zodat ruimte efficiënt wordt benut, kosten worden bespaard en samenwerking wordt gestimuleerd. Clustering draagt bij aan een samenhangend geheel van diensten en activiteiten, vergroot de kans op ontmoeting tussen organisaties en bewoners en versterkt de leefbaarheid van de wijk. Het sluit daarbij aan bij de wens om een herkenbaar hart van de wijk te creëren.

De invulling van een cluster verschilt per locatie en wordt afgestemd op de lokale behoeften en mogelijkheden. Clustering gaat verder dan het fysiek bij elkaar brengen van functies: het draait ook om inhoudelijke en organisatorische samenwerking. Door voorzieningen te combineren die elkaar inhoudelijk versterken — zoals zorgverleners onder één dak, of ontmoetingsplekken met culturele en sociale functies — ontstaat een breder en beter dienstverleningsniveau.

Ook combinaties zonder directe inhoudelijke samenhang kunnen waardevol zijn. De gemeente Veldhoven stimuleert daarom alle vormen van clustering en samenwerking, zolang ze bijdragen aan een toegankelijk, efficiënt en leefbaar voorzieningenaanbod.

Ontwikkelpincipe 4. Voorzieningen veelzijdig: meer functies, meer waarde

Locaties worden zoveel mogelijk multifunctioneel ingezet, zodat ze meerdere doelgroepen bedienen en optimaal gebruik maken van beschikbare ruimte en middelen. Door functies te combineren binnen één locatie ontstaat een efficiënter gebruik van voorzieningen, wordt een onnodige dubbele ruimteclaim voorkomen en kunnen kosten worden bespaard.

Multifunctioneel gebruik draagt bij aan een levendige omgeving waarin ontmoeting, samenwerking en flexibiliteit centraal staan. Denk bijvoorbeeld aan een schoolgebouw dat buiten schooltijd wordt gebruikt voor buurtactiviteiten, of een sporthal die ook dienstdoet als vergaderruimte of locatie voor culturele activiteiten. Dit vergroot en verbreedt de toegankelijkheid en relevantie van voorzieningen voor verschillende groepen in de wijk.

De invulling van multifunctionaliteit verschilt per locatie en wordt afgestemd op lokale behoeften en mogelijkheden. De gemeente stimuleert initiatieven die bijdragen aan een breed, flexibel en duurzaam gebruik van voorzieningen, waarbij samenwerking tussen partijen wordt aangemoedigd.

Ontwikkelpincipe 5. Voorzieningen behouden: opheffen alleen met alternatief

Bij transformatie of herontwikkeling van locaties met bestaande voorzieningen geldt het uitgangspunt dat functies niet zomaar verdwijnen. Er wordt gestreefd naar behoud op locatie, of herplaatsing op een geschikte alternatieve plek in de omgeving. Dit voorkomt dat er gaten vallen in het voorzieningennetwerk. Opheffen is enkel nodig en mogelijk als er aantoonbaar geen behoefte meer is aan de voorziening, of wanneer er sprake is van een overaanbod in het betreffende gebied.

Ontwikkelpincipe 6. Voorzieningen toekomstbestendig: inspelen op verandering

Voorzieningen moeten niet alleen voldoen aan de wensen van vandaag, maar ook flexibel genoeg zijn om in te spelen op de behoeften van morgen. Demografische verschuivingen, veranderingen in inwoneraantallen en ruimtelijke structuur, evenals trends zoals online winkelen, beïnvloeden de behoefte aan voorzieningen. Flexibiliteit is daarom een randvoorwaarde bij het plannen, ontwerpen en realiseren van voorzieningen. Op deze manier blijven de voorzieningen toekomstbestendig en kunnen ze meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen. Flexibiliteit kan op verschillende manieren worden toegepast:

- Juridisch-planologisch: zorg dat het omgevingsplan ruimte biedt voor multifunctioneel gebruik van voorzieningen. Door flexibele regels kunnen functies eenvoudig worden aangepast of gewisseld wanneer de behoefte verandert.
- Aanpasbaarheid: ontwerp voorzieningen zo dat functies eenvoudig kunnen worden aangepast of uitgebreid, bijvoorbeeld door modulaire indelingen, wat de mogelijkheid vergroot om functies te wijzigen, in te krimpen of uit te breiden.
- Fasering: Ontwikkel in stappen. Door ruimte te houden voor gefaseerde realisatie kan worden ingespeeld op veranderende behoeften.

Ontwikkelpincipe 7. Voorzieningen duurzaam: bouwen met oog voor de toekomst

Voorzieningen moeten toekomstbestendig zijn. Duurzaamheid en circulariteit worden gestimuleerd bij de realisering en behoud van voorzieningen. De gemeente heeft hierin een voorbeeldfunctie. Hierbij werken we volgens de R-ladder: We kijken eerst of de gebouwen opnieuw gebruikt kunnen worden, als dit niet kan gaan we verbouwen en pas als dit ook niet mogelijk is, kiezen we voor sloop en nieuwbouw.

Daarnaast moeten voorzieningen energiezuinig en klimaatbestendig zijn. Met hergebruik van materialen en het toepassen van circulaire bouwprincipes.

Voorbeelden

Multifunctioneel gebruik:

Het uitgangspunt binnen de gemeente is om efficiënt om te gaan met de middelen en ruimten. Ten aanzien van onderwijshuisvesting is de intentie om tijdens schooltijden het schoolgebouw, het plein en (indien aanwezig) de gymzaal multifunctioneel in te zetten en na schooltijden beschikbaar te stellen. De mogelijkheden en effecten worden situationeel bekeken (IHP Onderwijs 2024). Vanuit het uitvoeringsplan Focus op alle jeugd hebben wij het volgende actiepunt opgenomen: “We gaan verkennen in hoeverre wij scholen meer kunnen benutten als spil in de wijk. Ook stimuleren we het multifunctioneel gebruik ervan. Dit doen we met de bewoners uit de wijk.”

Ook bij sportvelden wordt er steeds vaker gekeken naar het multifunctioneel gebruik van de voorzieningen, bijvoorbeeld door buitenschoolse opvang gebruik te laten maken van de ruimtes, het veld open te stellen buiten trainingstijden en meerdere verenigingen gebruik te laten maken van de bestaande accommodaties.

Hergebruik van bestaand vastgoed:

Bijvoorbeeld de kerken die leeg staan of komen te staan in de nabije toekomst (kerkenvisie Veldhoven 2024)

4.2 Ambities per voorzieningenthema

Naast de overkoepelende ontwikkelprincipes voor alle voorzieningen zijn er ook ambities die gelden voor de specifieke voorzieningen(thema's). Deze zijn gebaseerd op bestaand beleid of op ambities waar we als gemeente Veldhoven momenteel al mee werken. We schetsen in deze paragraaf de essentie van de ambities en verwijzen indien relevant naar de bestaande kaders. Deze ambities zijn kwalitatief van belang als we aan de slag gaan met de doorvertaling van de referentierichtlijnen in de gebiedsontwikkelingen.

4.2.1 Zorgvoorzieningen

In de Visie op Sociaal maatschappelijke ontwikkeling (2024) zijn naast algemene ambities voor (maatschappelijke) voorzieningen ook ambities opgenomen die meer specifiek gelieerd zijn aan de zorgvoorzieningen. Deze ontwikkelingen zorgen voor extra druk op de zorgsector:

- Vergrijzing is een van de belangrijkste grote ontwikkelingen van deze tijd en op de zorgvoorzieningen het grootste effect. Ook in Veldhoven is er sprake van vergrijzing en deze steeds grotere groep heeft meer zorg en ondersteuning nodig.
- Daarnaast is er een relatief hoog percentage van inwoners met autisme in de Brainportregio.

De gemeente heeft geen wettelijke taak als het gaat om de huisvesting van de zorgsector. Vanwege het maatschappelijk belang van een voldoende aanbod van bijvoorbeeld huisartsen en fysiotherapeuten zien wij hier – waar mogelijk – wel een richtinggevende en verbindende rol voor de gemeente weggelegd.

Ambities zorgvoorzieningen van de gemeente:

We ambiëren een gezonde samenleving, zowel fysiek als mentaal. Dit impliceert dat er voldoende toegang is tot de gezondheidszorg. Denk hierbij aan de huisarts, fysiotherapeut, apotheek, maar bijvoorbeeld ook het consultatiebureau en preventieve voorzieningen die bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners.

Voor zorg is de realisatie van voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen het meest van belang. Specifiek voor ouderen geldt dat door hun mogelijk afnemende mobiliteit in combinatie met het langer

zelfstandig wonen, het wenselijk is om voorzieningen nabij te hebben. Ook voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking geldt dat zij het belangrijk vinden dat zorgvoorzieningen nabij zijn, inclusief een goede toegankelijkheid hiervan.

Het is onze ambitie dat ouderen, maar ook inwoners met een ziekte of beperking zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

Daarnaast vinden we het van belang dat er initiatieven en voorzieningen zijn die een gezonde levensstijl bevorderen en dat de omgeving zo is ingericht dat deze sociale cohesie en positieve gezondheid stimuleert.

4.2.2 Welzijnsvoorzieningen

De Visie op Sociaal maatschappelijke ontwikkeling (2024) is ook relevant voor de welzijnsvoorzieningen. Een goede gezondheid wordt mede bepaald door het vermogen van mensen om zich aan te passen en zelf regie te voeren over hun gezondheid in fysieke, emotionele en sociale zin. Het ontmoeten van anderen en gezamenlijke activiteiten doen bevorderen dit. Welzijnsvoorzieningen spelen hier een belangrijke rol in en vormen daarmee een belangrijke voorwaarde voor de brede welvaart die de gemeente ambieert. Als het gaat om het gemeentelijk vastgoed ligt de verantwoordelijkheid rondom het gebouw bij de gemeente. Inhoudelijk heeft de gemeente vooral een stimulerende en verbindende rol ten aanzien van de welzijnsorganisaties en het aanbod dat wordt geboden in wijkaccommodaties.

Ambities welzijnsvoorzieningen:

- Het streven is om wijken te creëren met een sterke sociale cohesie, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar helpen. Voldoende ontmoetingsplekken zijn daarvoor essentieel. Dit geldt voor zowel ontmoetingsplekken in de buitenruimte als fysieke accommodaties. Deze fysieke accommodaties zijn er in de vorm van wijkaccommodaties en het jongerencentrum, maar ook andere voorzieningen als horeca of een supermarkt kunnen deze ontmoeting in de wijken bevorderen.
- De groeiende internationale bevolking heeft ook invloed op de behoefte aan welzijnsvoorzieningen in de vorm van ontmoetingslocaties. In Veldhoven streven we naar een samenleving waar verschillende culturen elkaar versterken en verrijken, nieuwkomers zich thuis voelen en waarin ontmoeting tussen verschillende culturen wordt gestimuleerd.
- Welzijnsorganisaties zijn belangrijk voor de sociale basis van de gemeente Veldhoven. Zij ondersteunen onze inwoners op een laagdrempelige manier. De bijdrage van deze organisaties is van essentieel belang voor het versterken van de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners en de sociale cohesie binnen de gemeente. Door meer in te zetten op preventie en de organisaties die daarin een rol spelen stevig te positioneren, willen we de druk op vangnetvoorzieningen en zorg controleerbaar houden.
- We streven naar inclusieve en rechtvaardige duurzaamheidstransities. Welzijnsorganisaties spelen een belangrijke rol in het verbinden van sociale vraagstukken aan duurzaamheidsopgaven. We willen dat iedereen mee kan doen, ook aan het verduurzamen van hun woning of omgeving. Samen met de welzijnsorganisaties werken we eraan dat ook op dit vlak mensen zelf- en samenredzaam zijn.

4.2.3 Onderwijsvoorzieningen

Ten aanzien van onderwijshuisvesting heeft de gemeente een wettelijke taak en daarmee een proactieve rol. Voor onderwijsvoorzieningen in het primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs vormt het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Veldhoven (2024) de basis. Hierin heeft ook kinderopvang een rol in de ambities. De belangrijkste ambities hieruit zijn:

- Om een sterk aanbod te kunnen waarborgen, is de gemeente Veldhoven verdeeld in een aantal gebieden. Hoofdzaak is dat altijd op gebiedsniveau de schoolfunctie met goed onderwijs geborgd wordt. Onderwijs heeft dan ook een centrale rol in het voorzieningennetwerk in een wijk. Voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs is dit op gemeentelijk niveau. Ook komen de schoolbesturen in samenspraak met de kinderopvangorganisaties tot de spreiding van het kinderopvangaanbod en het aantal kindplaatsen.
- Nauwe samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang is een voorwaarde voor succes. De samenwerking kan worden geoptimaliseerd als de verschillende voorzieningen ook samen gehuisvest zijn in een multifunctionele accommodatie of brede school.
- De scholen en kinderopvanglocaties in Veldhoven hebben elk hun eigen identiteit. Deze identiteiten kunnen elkaar versterken en tussen de locaties in verschillende wijken zijn accentverschillen mogelijk.
- Inclusiever en passend onderwijs en kinderopvang is essentieel zodat elk kind in Veldhoven gelijke ontwikkelkansen heeft. Het uitgangspunt is inclusiever en zo thuisnabij mogelijk. Wanneer extra ondersteuning nodig is, wordt dit zo thuisnabij mogelijk aangeboden.

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is -vooruitlopend op het Programma Voorzieningen- een vertaling gemaakt van de ambities naar een concrete uitwerking voor onderwijsvoorzieningen. Om onderwijshuisvesting wel mee te kunnen nemen in de totale ruimtebehoefte voor voorzieningen in toekomstige gebiedsontwikkelingen wordt er echter wel een referentierichtlijn voor onderwijs in het Programma Voorzieningen opgenomen. De uitwerking in het IHP is meer gedetailleerd en op het niveau van specifieke scholen uitgewerkt in vergelijking tot voorliggend Programma en de referentierichtlijn. Het IHP is daarom leidend voor onderwijshuisvesting.

4.2.4 Sportvoorzieningen

De taak van de gemeente ten aanzien van sport omvat het faciliteren van sport en bewegen voor haar inwoners, het bieden van huisvesting voor sportaccommodaties (zoals sportvelden en gymzalen) en het ondersteunen van sportverenigingen. De gemeente heeft een wettelijke taak om voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs te realiseren. De rol van de gemeente ten aanzien van sport kan verbindend, stimulerend en proactief zijn. Tegelijk met het opstellen van dit voorliggende Programma wordt het IHP Sport opgesteld. De belangrijkste uitgangspunten hierin zijn:

- Voldoende sportvoorzieningen
- Toekomstbestendige planning
- Voldoen aan wet- en regelgeving
- Ruimte voor speciale sportvoorzieningen
- In afstemming met stedelijke ontwikkeling
- Verduurzaming sportaccommodaties
- Multifunctioneel gebruik
- Kwaliteit: schoon, veilig en toegankelijk
- Jeugd moet sporten en bewegen

Ook in de omgevingsvisie (2024) is er aandacht voor de rol van sport. We zetten in op het stimuleren van beweging en sport met voldoende sportvoorzieningen in de wijken. Daarnaast is het essentieel dat inwoners de mogelijkheid hebben om ongeorganiseerd te kunnen sporten en bewegen in de openbare ruimte en het groen.

Net als bij onderwijs, wordt er in een Integraal Huisvestingsplan Sport momenteel gewerkt aan een vertaling van de ambities naar een concrete uitwerking voor sportvoorzieningen. Ook hier geldt dat er wel referentierichtlijnen zijn opgesteld, maar dat de uitwerking in het IHP Sport leidend is.

4.2.5 Cultuurvoorzieningen

In 2017 is het visiedocument 'Cultuur verbindt Veldhoven!' opgesteld. De visie is dat cultuur een cruciaal en onmisbaar onderdeel is van de Veldhovense samenleving en bijdraagt aan verbinding, verdieping en een vitaal Veldhoven. Ten aanzien van cultuur heeft de gemeente vooral een verbindende en stimulerende rol.

Ambities Cultuurvoorzieningen:

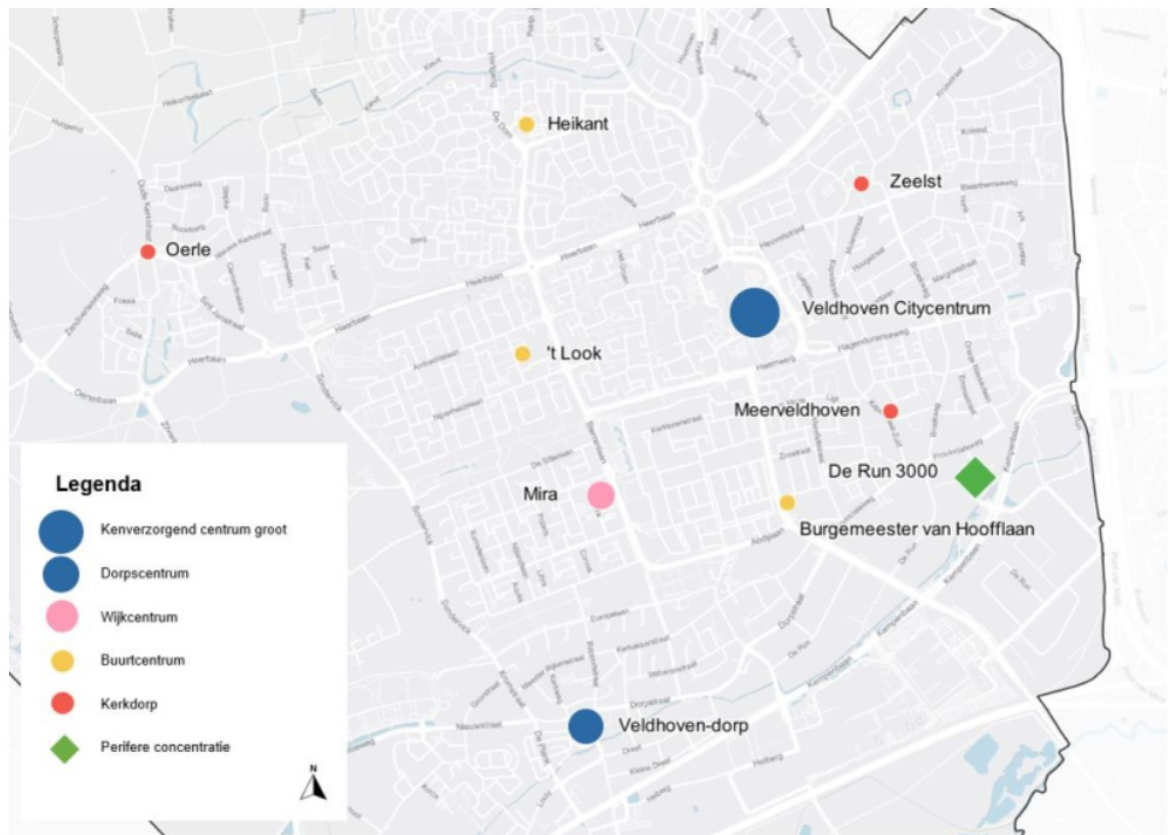
- Wij vinden het belangrijk dat cultuur stevig verankerd is in de samenleving en voor iedereen beschikbaar en toegankelijk is.
- Culturele activiteiten en uitingen zijn in vele vormen terug te vinden in onze samenleving. Er is een brede mix van cultuurbeoefening, cultuureducatie en cultuurbeleving. Denk hierbij aan de meer dan veertig amateurkunstverenigingen, de cultuureducatie zowel binnen als buiten het onderwijs, de beeldende kunst in de openbare ruimte en de professionele cultuurmakers in Veldhoven. Denk ook aan de theater- en muziekvoorstellingen, de festivals en culturele evenementen.
- Cultuur is terug te vinden in de haarvaten van onze samenleving. Er wordt onder meer cultuur beleefd in de wijkaccommodaties, in scholen, in verzorgingstehuizen, in de professionele culturele instellingen, in het openbaar gebied en in de huiselijke kring.
- De professionele culturele voorzieningen zijn voornamelijk te vinden in het Citycentrum van Veldhoven. Voor deze voorzieningen geldt dat hier niet direct sprake is van behoefte aan extra aanbod (in de vorm van nieuwe locaties), maar wel dat er gezocht wordt naar optimalisatie van de bestaande voorzieningen, eventueel met een (beperkte) uitbreiding.

4.2.6 Retail- en vrijetijdsvoorzieningen

Voor de retail- en vrijetijdsvoorzieningen geldt de Detailhandels- en horecavisie uit 2024 als uitgangspunt. Hierin is de detailhandels- en horecastructuur van Veldhoven opgenomen (zie figuur 4). Elk van deze gebieden heeft zijn eigen functie en kwaliteit. Complementariteit tussen de voorzieningenconcentraties is belangrijk en we zetten dan ook in op behoud hiervan. De centrale ambitie is om het voorzieningenaanbod in kwalitatieve en kwantitatieve zin aan te passen aan de groei en verandering van de bevolking. De

gemeente heeft een richtinggevende, verbindende en regulerende taak als het gaat om retail- en vrijetijdsvoorzieningen.

Figuur 4: Detailhandels- en horecastructuur gemeente Veldhoven

Bron: Detailhandels- en horecavisie gemeente Veldhoven (2024)

Ambities retail- en vrijetijdsvoorzieningen:

- Door de groei van het aantal inwoners is er meer economisch draagvlak, waardoor winkels en horeca beter kunnen functioneren. In specifieke gebieden leidt dit ook naar meer vraag naar (kwalitatief) aanbod. Omdat de kwaliteit van het aanbod verandert als gevolg van een veranderende vraag van de consument en trends, zoals online winkelen en schaalvergroting, moeten ondernemers en vastgoedeigenaren kunnen innoveren en vernieuwen om relevant te blijven. Wij stimuleren dit op de vanuit de voorzieningestructuur meest wenselijke plekken en op basis van economisch draagvlak.
- Focus ligt op versterken van het Citycentrum. Ten aanzien van de voorzieningen ligt hier de opgave om te komen tot meer diversiteit in de functiemix en trekkracht. Dit wordt idealiter bereikt door toevoeging van (dag-)horeca met terrasfunctie (bij voorkeur op het Meiveld), een versterking van het boodschappen aanbod, en meer maatschappelijke dienstverlening zoals zorg aan de randen van dit centrum.
- Clustering en concentratie van voorzieningen is belangrijk. We blijven streven naar concentratie van detailhandel in de centra. Door winkels te concentreren profiteren ondernemers van synergievoordelen. Dit is goed voor het economisch functioneren. De consument ervaart gemak en efficiëntie en combinatiebezoeken zijn mogelijk.
- Optimaliseren van de leefbaarheid in de wijken door te voorzien in toekomstbestendig boodschappenaanbod dicht bij (nieuwe) inwoners. Ten opzichte van de huidige situatie is modernisering en/of relocatie van supermarkten noodzakelijk om toekomstbestendig te blijven én te voorzien in een toekomstige behoefte.
- Op het gebied van horeca is concentratie in de centrumgebieden gewenst. Vergelijkbaar met winkels is het streven om horeca te concentreren in de centrumgebieden, met het Citycentrum, het centrum van Veldhoven-dorp (Kromstraat) en het centrum van Zeelst voorop.
- Focus op bruisende kwaliteit en diversiteit: hoewel er marktruimte bestaat in Veldhoven voor nieuwe horeca, moet de focus liggen op het toevoegen van meer kwaliteit en diversiteit in aanbod dat een bijdrage levert aan de verblijfs- en ontmoetingsfunctie van het Citycentrum en het centrum van Veldhoven-dorp (Kromstraat).

4.2.7 Openbare ruimte- en groenvoorzieningen

In de omgevingsvisie is veel aandacht voor het belang van Veldhoven als groene stad voor een hoge kwaliteit van leven. De openbare ruimte wordt zoveel als mogelijk vergroend om hittestress en wateroverlast te voorkomen. Waarbij het streven is om ervoor te zorgen dat zowel de meer verstedelijkte gebieden (sterk stedelijke structuur en stedelijk werkmilieu) als de woonwijken (in de toekomst) voldoende groen hebben, mede om elkaar te ontmoeten in een groene omgeving, bij te dragen aan de ecologische functie en de ruimtelijke kwaliteit. In het diverse groen wordt ook de mogelijkheid geboden om te bewegen, zowel sporten als spelen. Ook ten behoeve van een gezonde samenleving (zie ook onder zorg- en sportvoorzieningen). De gemeente is verantwoordelijk voor haar eigendommen en voor het beheer hiervan en heeft hierin een proactieve rol.

Ambities openbare ruimte- en groenvoorzieningen:

- Bij de (her)inrichting van openbare ruimte streven we naar een toekomstbestendige leefomgeving, die bijdraagt aan het welzijn van mens en natuur.
- Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt standaard onderzocht hoe de openbare ruimte uitnodigend en toegankelijk kan worden ingericht, met specifieke aandacht voor (ongeorganiseerd) sporten, ontmoeting en verblijf. Het creëren van plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en de jeugd kan spelen is een structureel onderdeel van de planvorming. Zo is de openbare ruimte niet alleen functioneel, maar ook sociaal verbindend.
- Groen is geen toevoeging, maar het vertrekpunt van de inrichting van de openbare ruimte. In Veldhoven integreren we zoveel mogelijk natuurlijke elementen zoals bomen, heesters, vaste planten, groene gevels en daken. Dit niet alleen om een bijdrage te leveren aan de esthetische waarde van de ruimte, maar ook ten behoeve van luchtzuivering, geluidsdemping en het verbeteren van de leefbaarheid.
- De openbare ruimte is bestand tegen extreme weeromstandigheden. Dit realiseren we onder andere door waterberging via wadi's, infiltratiezones en groene daken, en hittestressreductie door schaduwrijke plekken, verkoelende beplanting en beperken van verharding.
- We versterken de biodiversiteit door zoveel mogelijk inheemse beplanting te gebruiken die aantrekkelijk is voor bijen, vlinders en vogels. Maar ook door ecologische verbindingen te versterken, zodat dieren zich veilig kunnen verplaatsen, en door extensief onderhouden zones te creëren waar natuur haar gang kan gaan.
- In het verstedelijkingsakkoord van het SGE, zijn ontwikkelingsprincipes vastgesteld en is de zogenaamde groennorm ingesteld. Deze groennorm betekent dat er 8 m² groen per extra nieuwe woning moet worden gerealiseerd. Deze norm wordt nader uitgewerkt om zo duidelijkheid over de toepassing hiervan goed vorm te geven.

5 Referentierichtlijnen

In dit hoofdstuk staan de referentierichtlijnen van Veldhoven centraal. We gaan zowel in op hoe deze richtlijnen te lezen en hoe ze te gebruiken. Maar ook wat dit betekent voor de behoefte aan voorzieningen en de bijbehorende extra ruimtebehoefte in 2040.

5.1 Geen blauwdruk, wel leidraad (nuancering)

Een referentierichtlijn geeft aan hoeveel vierkante meter extra per voorziening nodig is bij een groei van het aantal inwoners in Veldhoven. Het gebruik van referentierichtlijnen zorgt daarmee voor inzicht in de behoefte aan en de ruimtevraag naar voorzieningen. Zowel voor de huidige situatie als voor de toekomst. Bij toepassing van referentierichtlijnen moet rekening worden gehouden met de volgende aandachtspunten:

- De referentierichtlijn is een leidraad en is geen harde wetmatigheid. Op basis van (weloverwogen) keuzes kan worden afgeweken van de richtlijn en de behoefte die eruit voortkomt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het aanpassen van de behoefte naar de in die buurt of wijk overwegend voorkomende doelgroep. In wijken met veel kinderen zijn er andere voorzieningen nodig dan in wijken met veel ouderen.
- De daaruit voortkomende ruimtevraag kan hoger of lager uitvallen. Bijvoorbeeld door het combineren van verschillende voorzieningen (huisarts en tandarts in een gezondheidscentrum), efficiëntere bezetting (medegebruik sportvelden) en trends en ontwikkelingen (vergrijzing). Maar denk ook aan de introductie van nieuwe wet- en regelgeving.
- Soms is de totale ruimtebehoefte fysiek niet haalbaar in een (deel)gebied. Bijvoorbeeld in een centrumgebied is het door ruimtegebrek niet altijd haalbaar om alle voorzieningen te realiseren, terwijl daar wel behoefte aan is. Zeker voor voorzieningen met een functie voor de hele gemeente dient er daarom strategisch op gemeentelijk niveau naar deze opgaven te worden gekeken.
- Het dynamisch houden van de referentierichtlijnen is essentieel voor een effectieve en actuele benadering van gebiedsontwikkeling. Dit kan bereikt worden door jaarlijks de huidige dichtheid van

de voorzieningen te berekenen en af te zetten tegen de referentierichtlijnen. Door deze gegevens te analyseren en rekening te houden met de trends en ontwikkelingen, kan bepaald worden of de referentierichtlijnen nog steeds aansluiten of dat er aanpassingen nodig zijn.

5.2 Onderbouwing referentierichtlijnen (methode en proces)

Om te komen tot de Veldhovense referentierichtlijnen zijn er verschillende analyses uitgevoerd. Er is een inventarisatie gedaan van de bestaande voorzieningen in Veldhoven. Ook zijn daarbij aantallen 'eenheden' (zoals aantal fte's bij enkele zorgvoorzieningen) geïnventariseerd. We legden de locaties en aantallen ter verificatie voor aan de betrokkenen binnen de gemeente en -waar van toegevoegde waarde- bij externe stakeholders. Ook zijn er intern en extern verschillende gesprekken gevoerd om de Veldhovense context en situatie scherp te krijgen.

De referentierichtlijnen zijn uitgedrukt in aantal vierkante meters per 1.000 inwoners. De referentierichtlijnen voor de gemeente Veldhoven zijn tot stand gekomen door te kijken naar de landelijke richtlijnen van bijvoorbeeld beroepsorganisaties, wettelijke kaders, benchmarkgegevens, onze huidige aanbodsituatie, bestaande onderzoeken, lokaal beleid en trends en ontwikkelingen.

5.3 Veldhovense referentierichtlijnen

In deze paragraaf zijn de Veldhovense referentierichtlijnen voor voorzieningen opgenomen. We volgen hierin de zeven verschillende voorzieningenthema's.

5.3.1 Wat staat er in de referentierichtlijnen

Per voorziening is in de tabellen het volgende af te lezen:

- Referentierichtlijn: deze is opgesteld in het aantal vierkante meters per 1.000 inwoners.
- Gemiddelde maatvoering per voorziening: Het is wenselijk om de behoefte op basis van de richtlijnen ook te kunnen vertalen naar een ruimteclaim per voorziening. Deze is bepaald op basis van het huidige ruimtegebruik van voorzieningen in Veldhoven, de benchmark gegevens en wettelijke verplichtingen.
- Verzorgingsgebied: In lijn met de indeling van de verzorgingsgebieden in hoofdstuk 2.2 geven we hier ook het primaire verzorgingsgebied van het type voorziening mee: buurt, wijk of gemeentelijk. Dit zijn indicatieve verzorgingsgebieden. De daadwerkelijke verzorgingsgebieden zijn afhankelijk van bijvoorbeeld de locatie en maatvoering. Het verzorgingsgebied geeft houvast op welk schaalniveau deze voorziening wel of niet een plek moet krijgen in gebiedsontwikkelingen en is daarmee ook input voor de monitoringstool.

5.3.2 Overzicht Veldhovense referentierichtlijnen

In onderstaande overzicht is per voorzieningenthema de referentierichtlijn zoals in 2025 bepaald opgenomen.

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
GEZONDHEID	Huisartsenpraktijk	85 m ² BVO per 1.000 inwoners	100 tot 150 m ² BVO per locatie	Wijk
	Tandartsenpraktijk	60 m ² BVO per 1.000 inwoners	100 tot 200 m ² BVO per locatie	Wijk
	Apotheek	20 m ² BVO per 1.000 inwoners	100 tot 200 m ² BVO per locatie	Wijk
	Verloskundigenpraktijk	7 m ² BVO per 1.000 inwoners	100 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Fysiotherapiepraktijk	80 m ² BVO per 1.000 inwoners	100 m ² BVO per locatie	Buurt
	Consultatiebureau	12,5 m ² BVO per 1.000 inwoners	800 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
WELZIJN	Wijkaccommodatie	110 m ² BVO per 1.000 inwoners	200 tot 300 m ² BVO per locatie	Wijk
	Gemeentehuis	130 m ² BVO per 1.000 inwoners	3.200 tot 4.700 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Welzijnsorganisaties	56 m ² BVO per 1.000 inwoners	500 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
ONDERWIJS	Kinderdagopvang	8 m ² BVO per kindplaats (95m ² per 1000 inwoners)	100 tot 200 m ² BVO per locatie	Wijk
	Buitenschoolse opvang	8 m ² BVO per kindplaats (245m ² per 1000 inwoners)	100 tot 200 m ² BVO per locatie	Wijk
	Gastouder	Geen richtlijn	Niet van toepassing	Buurt
	Basisonderwijs	200 m ² BVO (vaste voet) + 5,03 m ² bvo per leerling (427m ² per 1000 inwoners)	800 tot 1.100 m ² BVO per locatie	Wijk
	Voortgezet onderwijs	980 m ² bvo (vaste voet) + 5,8 m ² BVO per leerling (171m ² per 1000 inwoners)	5.800 tot 10.000 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Speciaal onderwijs (SBO, SO + VSO)	Geen richtlijn	1.600 tot 2.200 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
CULTUUR	Bibliotheek	46 m ² BVO per 1.000 inwoners	200 tot 500 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Bioscoop	25 m ² BVO per 1.000 inwoners	1.000 tot 1.900 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Museum	Geen richtlijn	Niet van toepassing	Gemeentelijk
	Theater	40 m ² BVO per 1.000 inwoners	500 tot 1.000 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Muziekschool	35 m ² BVO per 1.000 inwoners	1.700 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk
	Evenemententerrein	Geen richtlijn	Niet van toepassing	Gemeentelijk

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
RETAIL- EN VRIJETIJDVOORZIENINGEN	Supermarkt	247 m ² WVO / 308 m ² BVO per 1.000 inwoners	1.000 tot 1.500 m ² WVO per locatie	Wijk
	Detailhandel(food)	46 m ² WVO / 57 m ² BVO per 1.000 inwoners	50 tot 100 m ² WVO per locatie	Wijk
	Drogist	37 m ² WVO / 46 m ² BVO per 1.000 inwoners	200 tot 250 m ² WVO per locatie	Wijk
	Recreatieve winkel	245 m ² WVO per 1.000 inwoners	150 tot 250 m ² WVO per locatie	Gemeentelijk
	Doelgerichte winkel	691 m ² WVO per 1.000 inwoners	650 tot 700 m ² WVO per locatie	Gemeentelijk
	Dranken	32 m ² WVO per 1.000 inwoners	100 tot 150 wvo m ² per locatie	Buurt
	Fastservice	61 m ² WVO per 1.000 inwoners	100 m ² WVO per locatie	Gemeentelijk
	Eten/restaurant	141 m ² WVO per 1.000 inwoners	100 tot 150 m ² WVO per locatie	Buurt / Wijk
	Hotel en andere overnachtingslocaties	Geen richtlijn	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Commerciële recreatie	Geen richtlijn	Niet van toepassing	Niet van toepassing

	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
SPORT	Sporthal & Gymzaal	309 m ² BVO per 1.000 inwoners	800 tot 1.100 m ² BVO per locatie	Wijk
	Sportveld	3.273 m ² per 1.000 inwoners	1.000 tot 4.300 m ² per locatie	Gemeentelijk
	Sport en bewegen in de openbare ruimte	389 m ² per 1.000 inwoners	500 tot 800 m ² BVO per locatie	Wijk
	Overdekt zwembad	53 m ² BVO per 1.000 inwoners	800 tot 1.100 m ² BVO per locatie	Gemeentelijk

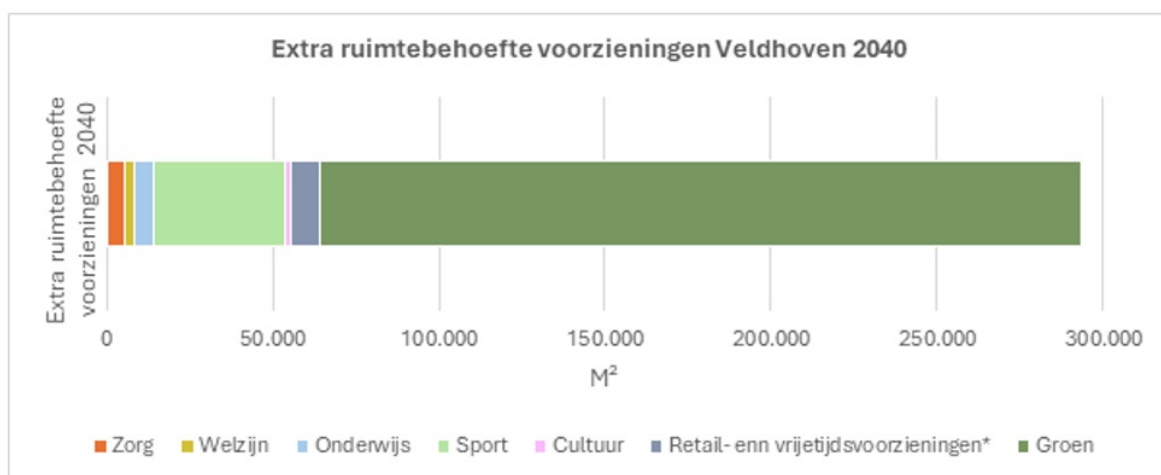
	Voorziening	Referentierichtlijn	Indicatieve maatvoering	Verzorgingsgebied
GROEN	Parken	21.225 m ² per 1.000 inwoners	Onbekend	Buurt
	Speelplek	2.415 m ² per 1.000 inwoners	300 tot 500 m ²	Buurt
	Kinderboerderij	Geen richtlijn	Onbekend	Gemeentelijk

5.3.3 Behoeft en ruimteclaim voorzieningen

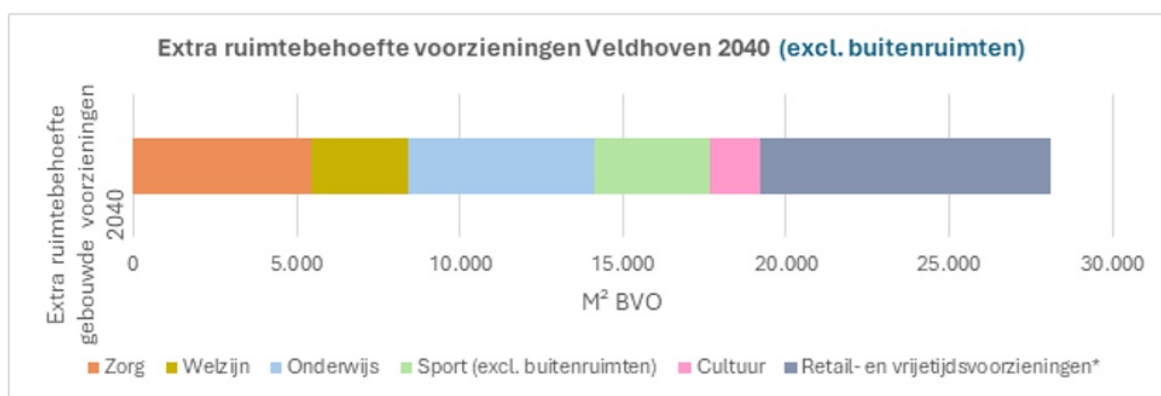
In deze paragraaf geven we inzicht in de toekomstige extra behoefte aan voorzieningen in Veldhoven op basis van de referentierichtlijnen. Hiervoor geldt dat dit een indicatieve behoefte is, en dat de toekomstige ruimteclaim voor 2040 positief of negatief beïnvloed kan worden door verschillende ontwikkelingen.

Inzicht in behoefte bewoners op de lange termijn (2040)

Op basis van de Veldhovense referentierichtlijnen hebben we de lange termijn behoefte voor 2040 vastgesteld. De behoefte is op basis van de kennis van nu en gebaseerd op de gemeentelijke groeiambitie voor woningbouw (namelijk het toevoegen van 5.800 woningen)¹ naar ca. 59.000 inwoners in 2040.

Figuur 5: Indicatieve extra ruimtebehoefte voorzieningen 2040 in m² bvo.²

Figuur 6: Indicatieve extra ruimtebehoefte voorzieningen 2040 in m² bvo (excl. buitenruimten = groen en sportvelden).

Toelichting indicatieve extra ruimtebehoefte tot 2040³

De behoefte en daarbij de ruimteclaim tot 2040 is gebaseerd op de bevolkingsgroei binnen de gemeente Veldhoven. In het maximale scenario is er vraag naar maximaal ruim 290.000 m², ongeveer 29 hectare. Dit vraagt om enkele nuanceringen:

Dit betreft het 'maximale scenario' waarin er voor alle typen voorzieningen wordt uitgegaan van nieuwe realisatie. Hierbij wordt niet gekeken naar de bestaande voorzieningen of leegstaand vastgoed in de omgeving, danwel de mogelijkheid van clusteren en combineren.

Een groot deel van het benodigde oppervlak is toe te schrijven aan ruimte in de openbare ruimte, waaronder ca. 265.000 m² aan parken en (in)formele speel- en sportplekken.

Als we het ruimtebeslag voor de buitenruimten buiten beschouwing laten, is de maximale totale ruimte-vraag voor voorzieningen ongeveer 28.000 m² bvo.

¹Houdt hierbij rekening dat de groeiambitie ook een aantal niet-concrete woningbouwplannen bevat, waardoor niet al deze woningen in de provinciale prognose zijn meegenomen (en daarmee de toekomstige demografische verdeling anders kan zijn dan op dit moment in de prognose is opgenomen)

²⁺³Voor retail-en vrijetijdsvoorzieningen zijn de uitkomsten o.b.v. de richtlijn omgezet van m2 bvo volgens de verhouding 0,8 m² wvo: 1,0 m² bvo.

6 Toepassen referentierichtlijnen

De ontwikkelprincipes uit hoofdstuk 4 worden altijd meegenomen bij het interpreteren van de referentierichtlijnen. De ambities voor voorzieningen en toekomstige (ruimte)behoefte voor voorzieningen voort-

komend uit de referentierichtlijnen zijn één ding, maar een gebied realiseren waar het aantrekkelijk wonen, werken en verblijven is vraagt om een goede symbiose tussen alle functies. In dit hoofdstuk gaan we in op hoe we voorzieningen in gebiedsontwikkelingen kunnen borgen.

6.1 Het belang van de ontwikkelprincipes

Het programma met de referentierichtlijnen is een belangrijk instrument om tot een aantrekkelijk voorzieningenniveau te komen of deze te behouden. Het is echter geen blauwdruk voor wat waar in een gebied zou moeten landen. Voor de toepassing is het essentieel dat de ontwikkelprincipes in hoofdstuk 4 gedurende het hele proces in ogenschouw worden genomen. Hierbij is maatwerk altijd leidend.

Een belangrijk aandachtspunt is de beperkte ruimte binnen de gemeente Veldhoven. Er zijn namelijk meer ruimtevragers dan voorzieningen. Denk aan woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, wateropvang en bedrijven. Het vinden van een balans tussen al deze ruimtevragers is een complexe puzzel. Weloverwogen beslissingen en scherpe keuzes zijn noodzakelijk zodat Veldhoven kan blijven voldoen aan de eisen van een groeiende en dynamische gemeenschap. Hierdoor kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan Brede Welvaart.

6.2 Inzet monitoringstool

Stedelijke ontwikkeling is een dynamisch proces dat om periodieke bijsturing vraagt. Door beleidswijzigingen binnen de gemeente kunnen wijzigingen plaatsvinden die invloed hebben op de woningbouwplannen, toekomstige huishoudens, de beschikbaarheid/behoefte aan voorzieningen of de ambities met betrekking tot voorzieningen. De monitoringstool zorgt ervoor dat we ook in de toekomst kunnen rekenen met actuele cijfers.

Hiermee kan namelijk het huidige voorzieningenaanbod worden weergegeven, de (huidige en toekomstige) opgave worden bekeken op gemeentelijk niveau en door middel van spreidingskaarten ook op lokaal niveau. Daarnaast kunnen we met de monitoringstool zelf voorzieningen aanpassen, toevoegen en verwijderen. Dit geldt ook voor de aantallen van de woningbouwplannen. Hiermee kan impact op de ruimtelijke opgave worden doorgerekend. Door het wijzigen van voorzieningen en woningbouwplannen kunnen we eenvoudig zelf bepaalde scenario's doorrekenen, maar ook met de meest actuele informatie werken. Op die manier werken we naar een passend programma voor gebiedsontwikkeling en verdichting binnen de bestaande structuur.

6.3 Doorwerking in gebiedsontwikkelingen

In gebiedsontwikkelingen verschilt de invloed en daarmee rol van de gemeente Veldhoven. In deze paragraaf geven we inzicht in de doorwerking van de toepassing van de referentierichtlijnen in gebiedsontwikkelingen in respectievelijk gebiedsontwikkeling waar het initiatief bij derden ligt en gebiedsontwikkelingen waar we zelf (meer) regie hebben.

6.3.1 Gebiedsontwikkeling - initiatief van derden

Hoe zorgen we ervoor dat in gebiedsontwikkelingen tijdig ruimte wordt gereserveerd voor voorzieningen? Het is cruciaal om al in het vroegste stadium van een ruimtelijke ontwikkeling de mogelijke vestiging van voorzieningen mee te nemen. Daarom stellen we het volgende stappenplan voor, vanaf het moment dat een verzoek voor een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling wordt ingediend:

Stap 1. Vroegtijdige beoordeling aan de intake tafel

Wanneer een initiatief afwijkt van het geldende omgevingsplan, wordt het besproken aan de intake tafel. Hier wordt beoordeeld of de voorgestelde ontwikkeling op de locatie denkbaar en wenselijk is. Aan deze beoordeling voegen we een extra ruimtelijke toets toe: is de locatie ook geschikt voor de vestiging van voorzieningen? Bij deze toets kijken we naar factoren zoals de omvang van het perceel, de bereikbaarheid en ontsluiting. Dit betreft dus een puur ruimtelijke toets.

Stap 2. Analyse van behoefte en wenselijkheid

Als de intake tafel positief oordeelt over het initiatief en de geschiktheid van de locatie voor voorzieningen, volgt een analyse met behulp van de monitoringstool. Deze analyse geeft inzicht in de indicatieve kwantitatieve behoefte aan voorzieningen op die plek. Op basis hiervan wordt een memo opgesteld waarin de wenselijkheid en het type voorziening(en) voor de betreffende locatie worden toegelicht.

Stap 3. Communicatie richting initiatiefnemer

De memo wordt gedeeld met de intake tafel of met het kernteam Woningbouwversnelling (bij grotere woningbouwprojecten). Indien het initiatief positief wordt beoordeeld, wordt in de reactiebrief aan de initiatiefnemer expliciet aangegeven dat er behoefte is aan voorzieningen op de locatie. Daarbij maken we duidelijk dat het plan mogelijk breder moet worden bekeken dan de oorspronkelijke aanvraag. Zo geven we vroegtijdig richting aan een integrale en toekomstbestendige ontwikkeling waarin ook voorzieningen een plek krijgen.

Stap 4. Verdieping bij verdere planuitwerking

Wanneer het plan wordt opgepakt, vindt een nadere toets plaats ten aanzien van de wenselijke invulling. De invulling van de voorzieningen is namelijk ook afhankelijk van de totaalontwikkeling en de omgeving. Zo wordt gekeken naar de doelgroep die in het gebied komt te wonen, maar beoordelen we ook of er in de omgeving al voorzieningen aanwezig zijn waarbij clustering mogelijk is, waardoor de voorziening wellicht niet binnen het plangebied gerealiseerd hoeft te worden. Deze nadere verdieping wordt ook in een memo opgenomen en besproken met de initiatiefnemer.

Stap 5. Maatwerk en integrale afweging

De memo vormt vervolgens de basis voor verdere behandeling in het Q-team (bij woningbouwversnellingsprojecten) en tijdens de bespreking aan de omgevingstafel. In deze fase vindt er een integrale beoordeling en afweging van het totale plan integraal plaats. Daarbij bepalen we in hoeverre de realisatie van een voorziening noodzakelijk en wenselijk is. De vraag die centraal staat: is dit, gelet op de behoefte en de aard van de ontwikkeling, een kans die we moeten benutten? Of is de behoefte beperkt en biedt de herontwikkeling op andere aspecten zoveel meerwaarde dat instemming zonder voorziening gerechtvaardigd is?

6.3.2 Gebiedsontwikkeling - regie bij gemeente

Binnen de gemeente Veldhoven spelen regelmatig gebiedsontwikkelingen waarbij wij als gemeente zelf aan zet zijn, zoals het opstellen van een gebiedsvisie of een gebiedsgericht programma. Juist in deze processen is het essentieel om voorzieningen en de behoefte daaraan vanaf het begin mee te nemen.

Bij de start van een gebiedsvisie of gebiedsgericht programma voeren we daarom een eerste voorzieningenscan uit, mede door inzet van de monitoringstool. Deze scan geeft inzicht in:

- De huidige situatie binnen het plangebied en de directe omgeving;
- Bestaande voorzieningen en hun locaties;
- Eventuele actuele behoefte aan aanvullende voorzieningen en de ruimteclaim die deze voorzieningen met zich meebrengen.

Op basis van deze analyse kunnen we bij het uitwerken van de gebiedsvisie beoordelen:

- Welke ontwikkelingen van voorzieningen in het gebied mogelijk gemaakt (moeten) worden;
- Wat de invloed daarvan is op de behoefte aan voorzieningen;
- Hoe de behoefte aan voorzieningen zich verhoudt tot de opgave voor andere functies (denk aan wonen en werken);
- Welke kansrijke programmering het best passend is bij het gebied en daarmee voor een leefbaar en levendig Veldhoven.

De monitoringstool is hierbij een waardevol hulpmiddel om trends en effecten inzichtelijk te maken. Door wensen en behoeften rond nieuwe voorzieningen expliciet op te nemen in de gebiedsvisie, kunnen we beter sturen op toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en doorvertalen naar het omgevingsplan.

7 Borging en evaluatie

In dit programma zijn al diverse handvatten aangereikt, zoals de ontwikkelprincipes en referentierichtlijnen, om een passend voorzieningenaanbod in Veldhoven te borgen. Het is nu van belang deze handvatten daadwerkelijk in de praktijk toe te passen. In dit hoofdstuk geven we enkele aanbevelingen, met name gericht op vervolgstappen. Ook gaan we in op de evaluatie van het programma, zodat deze bij kan dragen aan het verder aanscherpen van de aanpak.

7.1 Aanbevelingen

Het programma is een vertrekpunt voor verdere ontwikkeling van voorzieningen in de gemeente Veldhoven. Om deze ontwikkeling ook op de lange termijn te waarborgen, is een goede verankering in de praktijk essentieel. Op basis hiervan volgen de volgende aanbevelingen:

1. Gebruik het Programma Voorzieningen als strategische basis voor ruimtelijke gemeentelijke kaders

Bij het opstellen van gebiedsvisies, ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplan hanteren we dit programma als basis. Het biedt richting bij het bepalen waar ingrepen nodig zijn om een goed voorzieningenniveau te realiseren. Daarbij gebruiken we de referentierichtlijnen niet als harde norm, maar als uitgangspunt voor het gesprek en voor een integrale afweging op basis van demografische inzichten en andere relevante factoren.

Bij een eventuele actualisering van de omgevingsvisie en bij het opstellen van gebiedsvisies en het omgevingsplan blijft dit programma leidend. In het omgevingsplan kunnen we bovendien meer sturend en regulerend optreden waar dat nodig is. Tegelijkertijd streven we naar zoveel mogelijk flexibiliteit, aangevuld met gerichte regels om de gewenste ontwikkeling te borgen. Dit vraagt om alertheid bij het opstellen van het omgevingsplan en een bewuste balans tussen ruimte voor initiatieven en noodzakelijke sturing.

2. Vaste aanspreekpunten voor een integrale aanpak

De inpassing en ontwikkeling van voorzieningen vraagt om een integrale aanpak die verschillende afdelingen en domeinen binnen de gemeente Veldhoven overstijgt. Vroegtijdige samenwerking en gezamenlijke sturing vanuit zowel het Sociaal als het Fysieke domein zijn cruciaal om voorzieningen goed in te bedden in gebiedsontwikkeling en beleidsvorming.

Het Programma Voorzieningen vormt hierbij de leidraad, ondersteund door referentierichtlijnen en de monitoringstool. Om deze instrumenten effectief te benutten, is het wenselijk dat minimaal twee vaste aanspreekpunten worden aangewezen – één vanuit elk domein. Deze vaste contactpersonen zorgen voor overzicht, bouwen deskundigheid op, bewaken de monitoring en leveren integraal advies in alle fasen van het proces.

Door deze structurele samenwerking en duidelijke rolverdeling kan de gemeente proactief sturen op kwaliteit, samenhang en tijdige besluitvorming.

3. Actieve(re) rol van de gemeente

Als gemeente hebben we een wettelijke taak voor onderwijshuisvesting, bewegingsonderwijs en bibliotheken. Daarnaast zijn er taken die het voorzieningenprogramma raken, zoals het verstrekken van subsidies aan maatschappelijke voorzieningen en het eigendom en de exploitatie van bepaalde voorzieningen. Daarmee speelt de gemeente een cruciale rol in het waarborgen van de levensvatbaarheid van deze voorzieningen binnen gebiedsontwikkelingen.

Naast het subsidie-instrument en het juridisch-planologisch instrumentarium (zie aanbeveling 1) kan de gemeente op andere manieren een actievere rol aannemen bij het realiseren van voorzieningen, zoals:

Faciliterend en verbindend optreden: bijvoorbeeld door leegstaand gemeentelijk vastgoed te koppelen aan partijen die ruimte zoeken, of door sportclubs te stimuleren hun accommodaties overdag als ontmoetingsplek te gebruiken.

In de samenwerking met woningcorporaties en (woon-)zorgpartijen moet gesproken worden over de behoeften aan voorzieningen (zoals ontmoetingsruimten en zorgsteunpunten) en over wie welke verantwoordelijkheid en rol hierin heeft gericht op het realiseren van niet-DAEB-voorzieningen en maatschappelijk vastgoed.

Wanneer de ontwikkeling van voorzieningen moeizaam verloopt of als er sprake is van financiële tekorten, kunnen we overwegen een actievere rol op ons te nemen.

4. Beleid gemeentelijk maatschappelijk vastgoed

Voor onderwijs hebben we als gemeente Veldhoven het IHP Onderwijs 2024. Ook voor sport wordt er momenteel een IHP opgesteld. We hebben echter meer vastgoed in eigendom en beheer dan enkel onze school- en sportgebouwen. Het is wenselijk om breed voor al het gemeentelijk vastgoed beleid op te stellen. Zo kunnen we actiever en strategischer sturen op welke accommodaties we willen behouden en afstoten op de korte en lange termijn. Daarnaast biedt het de mogelijkheid actiever beleid te voeren op het verhuren van maatschappelijk vastgoed aan welzijnsorganisaties. En op de lange termijn kunnen we zo meer grip houden op het duurzame beheer en onderhoud van deze locaties. Idealiter is hier een beleidsadviseur (maatschappelijk) vastgoed verantwoordelijk voor. Deze kan zorgen voor het opstellen, maar vervolgens ook de naleving van dit op te stellen beleid.

5. Overige ruimtebehoefte in beeld brengen

We hebben met dit programma en de bijbehorende Veldhovense referentierichtlijnen een indicatief beeld gekregen van de ruimtebehoefte die nodig is voor voorzieningen nu en in de toekomst. Ook de woningbouwopgave voor Veldhoven is via de woningbouwprogrammering in beeld gebracht. Wat echter ontbreekt, is een goed inzicht in de totale ruimtebehoefte zoals voor bedrijven en energievoorzieningen. Deze ruimtevragers zijn mede van belang om integrale en zorgvuldige afwegingen te maken. Gezien de beperkt beschikbare ruimte binnen Veldhoven is het belangrijk dat ook deze ruimtebehoefte in beeld wordt gebracht.

6. Volkshuisvestingsprogramma

De gemeente gaat een actieve rol krijgen in het sturen op de gewenste ontwikkelingen in wijken met betrekking tot volkshuisvesting. Via een op te stellen volkshuisvestingsprogramma neemt de gemeente de regierol op zich voor de huisvesting van verschillende doelgroepen en de potentiële locaties hiervoor. Er is een directe link tussen de woonomgeving van doelgroepen en de behoeften aan voorzieningen. Daarom is het van belang om bij het opstellen daarvan een inhoudelijke verbinding te leggen met het Programma Voorzieningen.

7.2 Evaluatie

We evalueren regelmatig het Programma en de gekozen referentierichtlijnen voor voorzieningen. We passen deze actief aan wanneer dat duidelijk nodig is, rekening houdend met wetgeving, beleid of landelijke en lokale trends en ontwikkelingen. Dit doen we door eens in de 2 jaar de huidige dichtheid van de voorzieningen in Veldhoven te berekenen en af te zetten tegen de gekozen referentierichtlijnen. Door deze gegevens te analyseren en rekening te houden met de trends en ontwikkelingen, kan bepaald worden of de referentierichtlijnen nog steeds aansluiten of dat er aanpassingen nodig en wenselijk zijn.

Naast deze check op de actualiteit van de referentierichtlijnen voeren we elke vier jaar een integrale evaluatie uit. Daarbij onderzoeken we of het programma zoals opgesteld daadwerkelijk werkt en of aanpassingen nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. Op basis van deze evaluatie kunnen we het programma herzien en waar nodig nieuwe prioriteiten, ontwikkelprincipes, referentierichtlijnen of acties vaststellen. Hierbij maken we gebruik van signalen van inwoners en aanbieders. Beslissingen baseren we op actuele kwantitatieve en kwalitatieve data. Als bijsturing nodig is, stellen we concrete maatregelen en een tijdspad vast en informeren we partners over wijzigingen en verwachte effecten.

8 Bijlagen

1 Bijlage 1 Definities voorzieningen

Thema	Voorziening	Definitie
Gezondheid	Huisartsenpraktijk	Zelfstandig of aan huis gevestigde huisartsen, maar ook huisartsenposten
	Tandartsenpraktijk	Zelfstandig gevestigde tandartsen. Geen mondhygiënist
	Apotheek	Zelfstandig gevestigde apotheken
	Verloskundigenpraktijk	Zelfstandig gevestigde of aan huis gevestigde verloskundigen
	Fysiotherapiepraktijk	Zelfstandig of aan huis gevestigde fysiotherapeuten
	Consultatiebureau	Consultatiebureau dat bij GGD geregistreerd staat
Welzijn	Wijkaccommodatie	Ontmoetingsruimte voor de wijk waar activiteiten plaatsvinden
	Gemeentehuis	Werklocatie voor ambtenaren en waar inwoners terecht kunnen voor gemeentelijke diensten.
	Welzijnsorganisaties	Begeleiding, verzorging, verpleging en behandeling van welzijnsvraagstukken. Locatie voor maatschappelijke partners met kantoren, professionele ontmoetingen, gesprekken met cliënten en bijeenkomsten met bewoners en professionals.
Onderwijs	Kinderdagopvang	Bij Landelijk Register Kinderopvang geregistreerde kinderopvang
	Buitenschoolse opvang	Bij Landelijk Register Kinderopvang geregistreerde BSO
	Gastouder	Bij Landelijk Register Kinderopvang geregistreerde gastouder
	Basisonderwijs	Onderwijsinstelling die bij DUO geregistreerd staat als basisonderwijs
	Voortgezet onderwijs	Onderwijsinstelling die bij DUO geregistreerd staat als voortgezet onderwijs
	Speciaal onderwijs (SBO, SO + VSO)	Onderwijsinstelling die bij DUO geregistreerd staat als speciaal onderwijs
Cultuur	Bibliotheek	De Bibliotheek maakt informatie, cultuur, educatie en ontmoeting toegankelijk voor iedereen, met aandacht voor digitale geletterdheid en burgerschap, leesbevordering, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.
	Bioscoop	Gebouw waar (tegen betaling) structureel minimaal 3 dagen per week films worden vertoond.
	Museum	Gebouw waar objecten van wetenschappelijke, historische, artistieke of culturele richtlijn worden tentoongesteld
	Theater	Gebouw waar uitvoeringen van toneelstukken, muzikale optredens, dansvoorstellingen en andere podiumkunsten worden opgevoerd.
	Muziekschool	Gebouw waar muziekles wordt gegeven
	Evenementenlocatie	Een evenementenlocatie is een plek die is ingericht, kan worden ingericht of is bestemd voor het houden van evenementen.
Retail- en vrijetijdsvoorzieningen	Supermarkt	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de branche Supermarkt. Hierin is geen onderscheid gemaakt tussen een mini supermarkt (kleiner dan 250 m2) en een grote reguliere supermarkt.
	Detailhandel(food)	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de branches Groente/Fruit, Bakker, Vlaaien, Toko, Chocola, Koffie/Thee, Delicatessen, Kaas, Boerderijwinkel, Nachtwinkel, Poelier, Dieet/Voedingssupplementen, Slagerij, Slijter, Tabak/Lectuur, Tabak speciaalzaak, Vis, Zoetwaren of Overige levensmiddelen.
	Drogist	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de branches Drogist, Parfumerie, Haarproducten of Overige persoonlijke verzorging.
	Recreatieve winkel	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de groepen 'Mode & Luxe' of 'Vrije tijd'.
	Doelgerichte winkel	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de groepen 'In/Om Huis' of 'Detailhandel overig'. Hieronder vallen ook de meeste winkels in volumineuze detailhandel.
	Dranken	Locatus branches die vallen onder Dranken en 'Koffie en Desserts', zijnde: Café, Discotheek, Koffiehuis, IJssalon, Crêpes/Wafels/Donuts en Koffiebar.
	Fastservice	Locatus branches vallen onder Fastservice, zijnde: Bezorg/halen, Fastfood, Grillroom/Shoarma en Juice Bars.
	Eten/restaurant	Locatus branches vallen onder Eten, zijnde: Lunchroom, Pannenkoeken, Café-restaurant en restaurant.
	Hotel en andere overnachtingslocaties	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de branches Hotel of Hotel-restaurants, en andere overnachtingslocaties o.b.v. adressen toeristenbelasting gemeente Veldhoven.
	Commerciële recreatie	Verkooppunt vermeld bij Locatus met de branches Escape room, Bowling, Biljart/Pool of Amusement overig, aangevuld met aanbieders vanuit gemeente Veldhoven. Daarnaast vallen ook de speeltuin (indoor) en casino onder deze categorie.
Sport	Sporthal en gymzaal	Gebouw met één of meerdere ruimtes ontworpen voor diverse binnensportactiviteiten, zoals basketbal, volleybal en badminton
	Sportveld	Velden voor de sporten voetbal, tennis, padel, hockey, korfbal, atletiek en honkbal.
	Sport en bewegen in de openbare ruimte	Plekken in de openbare ruimte die specifiek zijn ingericht om sport- en beweging te stimuleren, geen formele sportvelden.
	Overdekt zwembad	Een overdekt zwembad dat (tegen betaling) voor publiek toegankelijk is.
Groen	Parken	Openbare groene ruimtes binnen stedelijk gebied die bedoeld zijn voor recreatie, ontspanning of natuurbeleving. Een park heeft een minimale oppervlakte van 1 hectare en beschikt over wandelpaden, zitgelegenheden en voorzieningen die verblijf en recreatie mogelijk maken.
	Speelplek	Een buitenruimte die speciaal is ingericht als veilige speelomgeving voor kinderen.
	Kinderboerderij	Een kinderboerderij is een publiek toegankelijke voorziening, doorgaans beheerd door een gemeente, stichting of maatschappelijke organisatie, waar bezoekers – met name kinderen – op educatieve en recreatieve wijze in contact kunnen komen met landbouwhuisdieren en natuur.

2 Bijlage 2 Aanbod en extra behoefte voorzieningen 2025 en 2040

In onderstaande overzicht zijn het huidige aanbod aan voorzieningen in de gemeente Veldhoven opgenomen. Het gaat om aantal locaties en bruto vloeroppervlakte (m² bvo). Voor een aantal voorzieningen is er ook nog aanbod in een andere eenheid opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan het aantal fte bij huisartsen of het aantal kindplekken bij onderwijsinstellingen. De eenheid waarover het gaat is erbij opgenomen.

In de tabel is ook inzicht gegeven in de balans tussen de huidige en toekomstige behoefte van de inwoners in Veldhoven en het aanbod dat er gevestigd is. De behoefte is o.b.v. de referentierichtlijnen bepaald. Zo is er indicatief inzicht voor welke voorzieningen er een balans is, waarvoor een (tijdelijk) overaanbod geldt en waarvoor er een onderaanbod in de gemeente aanwezig is.

Let op: Bij het indicatieve verschil voor 2025 en 2040 in onderstaande tabellen is gebruik gemaakt van positieve (+) en negatieve (-) inzichten. De positieve getallen betekenen een indicatief huidig of toekomstig overaanbod (= meer aanbod dan volgens de referentierichtlijn behoefte aan is). De negatieve getallen betekenen een indicatief huidig of toekomstig onderaanbod (= minder aanbod dan volgens de referentierichtlijn behoefte aan is).

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Aantal eenheden	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
GEZONDHEID	Huisartsenpraktijk	9	13 fte	1.700 m ² bvo	-2.250 m ² bvo	-3.100 m ² bvo
	Tandartsenpraktijk	13	45 fte	2.800 m ² bvo	0 m ² bvo	-750 m ² bvo
	Apotheek	6	6 locaties	1.400 m ² bvo	400 m ² bvo	200 m ² bvo
	Verloskundigenpraktijk	1	2 locaties excl. MMC	1.700 m ² bvo	0 m ² bvo	-50 m ² bvo
	Fysiotherapiepraktijk	24	89 fte	3.100 m ² bvo	-700 m ² bvo	-1.450 m ² bvo
	Consultatiebureau	2	2 locaties	600 m ² bvo	-50 m ² bvo	-200 m ² bvo

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
WELZIJN	Wijkaccommodatie	9	5.200 m ² bvo	0 m ² bvo	-1.050 m ² bvo
	Gemeentehuis	1	6.000 m ² bvo	-100 m ² bvo	-1.350 m ² bvo
	Welzijnsorganisaties	diverse organisaties op 5 locaties	2.630 m ² bvo	0 m ² bvo	-550 m ² bvo

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Aantal eenheden	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
ONDERWIJS	Kinderdagopvang	18	1.087 kindplaatsen	5.700 m ² bvo	1.050 m ² bvo	200 m ² bvo
	Buitenschoolse opvang	24	1.373 kindplaatsen	8.300 m ² bvo	-3.450 m ² bvo	-5.750 m ² bvo
	Gastouder	31	185 kindplaatsen	Niet bekend	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Basisonderwijs	11	3.310 leerlingen	26.600 m ² bvo	6.150 m ² bvo	2.050 m ² bvo
	Voortgezet onderwijs	1	1.231 leerlingen	17.400 m ² bvo	9.400 m ² bvo	7.750 m ² bvo
	Speciaal onderwijs (SBO, SO + VSO)	4	407 leerlingen	5.300 m ² bvo	Niet van toepassing	Niet van toepassing

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
CULTUUR	Bibliotheek	1 locatie	1.900 m ² bvo	-250 m ² bvo	-400 m ² bvo
	Bioscoop	1 locatie	1.200 m ² bvo	200 m ² bvo	200 m ² bvo
	Museum	1 zaaldeel	670 m ² bvo	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Theater	1 locatie	2.000 m ² bvo	100 m ² bvo	-300 m ² bvo
	Muziekschool	1 locatie	1.700 m ² bvo	0 m ² bvo	-350 m ² bvo
	Evenemententerrein	12 locaties	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Huidig aanbod in m ² wvo/	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
RETAIL- EN VRIJETIJDSVOORZIENINGEN	Supermarkt	11	11.300 m ² wvo	-350 m ² wvo	-2.700 m ² wvo
	Detailhandel(food)	31	2.100 m ² wvo	-50 m ² wvo	-500 m ² wvo
	Drogist	8	1.700 m ² wvo	0 m ² wvo	-350 m ² wvo
	Recreatieve winkel	71	13.800 m ² wvo	2.350 m ² wvo	50 m ² wvo
	Doelgerichte winkel	59	39.200 m ² wvo	6.750 m ² wvo	100 m ² wvo
	Dranken	11	1.300 m ² wvo	-250 m ² wvo	-550 m ² wvo
	Fastservice	28	2.900 m ² wvo	0 m ² wvo	-600 m ² wvo
	Eten/restaurant	44	5.500 m ² wvo	-1.100 m ² wvo	-2.450 m ² wvo
	Hotel en andere overnachtingslocaties	15	3.800 m ² wvo	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Commerciële recreatie	10	1.156.000 m ² wvo	Niet van toepassing	Niet van toepassing

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Aantal eenheden	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
SPORT	Sporthal en gymzaal	13	39 zaaldelen	14.500 m ² bvo	0 m ² bvo	-2.950 m ² bvo
	Sportveld	15	78 velden	153.900 m ² bvo	0 m ²	-31.450 m ²
	Sport en bewegen in de openbare ruimte	40	40 velden	18.300 m ² bvo	0 m ²	-4.750
	Overdekt zwembad	2	2 locaties	2.500 m ² bvo	0 m ² bvo	-550 m ² bvo

	Voorziening	Huidig aanbod in aantallen	Aantal eenheden	Huidig aanbod in m ² bvo	Huidig indicatief verschil (2025)	Indicatief verschil 2040
GROEN	Parken	18	18 locaties	998.000 m ² bvo	0 m ²	-203.600 m ²
	Speelplek	249	249 locaties	113.700 m ² bvo	0 m ²	-25.650 m ²
	Kinderboerderij	4	4 locaties	24.500 m ² bvo	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Bijlage 3 Geografische Informatieobjecten

Deze regeling bevat geen GIO informatie.

Programma voorzieningen

In een programma kan de gemeente de ambities en uitgangspunten van een omgevingsvisie verder uitwerken. Het belang van voldoende voorzieningen wordt ook in de omgevingsvisie verwoord. Voorzieningen zijn belangrijk voor het dagelijks leven van inwoners: ze bieden ruimte voor ontmoeting, ondersteuning, ontwikkeling en ontspanning. Een goede spreiding hiervan in Veldhoven zorgt voor toegankelijke voorzieningen, leefbare buurten en minder verkeersdruk. Met het Programma Voorzieningen brengen we het huidige aanbod en de verdeling van voorzieningen in beeld en koppelen we deze aan ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Per voorziening zijn referentierichtlijnen bepaald en is het verzorgingsgebied bepaald. Doel van het Programma Voorzieningen is een toekomstbestendige voorzieningenstructuur te realiseren op basis van een goed onderbouwde ruimtelijke programmering.

Er staat geen bezwaar en/of beroepsmogelijkheid open tegen het vastgestelde programma.